

Maria-Pèira ESCAFFRE

Memòri de Master 2

Mencion : Mestièrs de L'Ensenhament, de l'Educazion e de la Formacion

Especialitat : Professor de las escòlas bilingüas

jos la direccion de Dominique VERDONI directritz de memòri, Anghjulina
ANTONETTI co-directritz, Pierre-Johan LAFFITTE e Xavi FERRÉ co-directors.

Annada universitària 2019-2020

Lo Kamishibai,
una aïsina pedagógica de creacion colectiva
al servici de la transmission d'una cultura comuna e patrimoniala.

Maria-Pèire ESCAFFRE

Memòri de Master 2

Mencion : Mestièrs de L'Ensenhament, de l'Educacion e de la Formacion

Especialitat : Professor de las escòlas bilingüas

jos la direccion de Dominique VERDONI directritz de memòri, Anghjulina ANTONETTI co-directritz, Pierre-Johan LAFFITTE e Xavi FERRÉ co-directors.

Annada universitària 2019-2020

Mercejaments

Mercegi las dònas Dominique Verdoni e Anghjulina Antonetti del seguit de mon memòri.

Lo Pèire-Joan Laffitte, lo Patrici Baccou e lo Xavi Ferré per lor accompagnement, lor ajuda preciosa e lors encoratjaments.

Los regents de Calandreta per lor responsas a mon enquèsta qu'afortiguèt ma soscadissa sus l'utilizacion del *kamishibai*.

Mos collègas e ma familha que me sostenguèron tot lo long d'aquel projècte mai que mai mas filhas per lor paciéncia dins los moments de descoratjaments.

L'Anna-Laura Vesentini per sa preséncia e son ajuda cap a la logistica informatica.

Los enfants per lor engatjament dins lo projècte e las familhas qu'an totes balhat sul pic lor acòrd per l'utilizacion de las fotografias e creacions.

Introduccion

Descubriguèri lo *kamishibai*, a l'azard d'en primièr a l'ostal occitan de Narbona fa quatre o cinc ans quand menèri ma filha un jorn de presentacion, èra « L'òrt de Nicolau » escrit per la Terèsa Pambrun presentat per la Lucia Maffre. E aquí de véser d'enfants pivelats, embalausits que foguèsson occitanistas o pas brica.

Ne'n cromptèri un pichon de carton, revirèri qualques istòrias, faguèri de presentacions dins d'escòlas en talhièrs descantonats o en estagi e totjorn la meteissa resulta del costat dels enfants.

En dintrar en formacion a Pau Valèri aguèri l'astre de faire un estagi al CIRDÒC e de poder m'entresenhar mai sus l'aisina *kamishibai*, lo desvelopament que ne faguèron en occitan : reviradas, estampariá, servici de prèstes e concorses qu'aquò èra plan endralhat dempuèi d'annadas per eles.

Del temps de mon annada d'Aprène 1, comencèri doncas de n'empruntar e ne presentar als enfants de las classas ont èri en estagis e trapèri un grand plaser d'aquò far tant coma de véser los enfants escotar, participar e escambiar.

Còp d'astre encara, lo projècte d'escòla de mon remplaçament, foguèt de fargar un *kamishibai* per classa e mon paissèl volguèt plan me fisar aquel projècte que menèri doncas en 2017-2018 amb una classa de CE1-CE2 e es d'aquel moment, que me soi renduda compte qu'i aviá de possibilitats plan mai grandas que çò que pensavi a la debuta.

Lo *kamishibai*, de presentar per transmetre la cultura occitana mas pas solament, es mai qu'un simple otís, es una vertadièra estructura d'escambis, un luòc de circulacion de la paraula, una aisina de creacion collectiva.

Es en partir d'aquelas constatacions que vau ensajar de desvelopar cossí dins una classa cooperativa de mairala, la bastison de plancas de *kamishibai* pòt menar mai, o mièlhs, que d'autres aisinas.

Lo *kamishibai* en ligam amb los metòdes naturals es portaire d'una pertinéncia didactica e pedagogica singulara. De fach, s'agís de cooperar e de faire parlar alara que la paraula es pas encara completament eficienta en mejana e granda seccions. Per aquò far, es important de trapar un fial conductor per faire dintrar los enfants dins los aprendissatges en tot servir lor vam portaire de capitadas.

Los projèctes ne son de fait pluridisciplinaris amb de trabalh sul lengatge escrit : compreneson puèi produccion, lo rapòrt tèxte-imatges, la creacion de las ilustracions e lo lengatge oral per la presentacion teatralizada sens doblidar lo viure amassa per aquela produccion collectiva.

Aquel memòri serà compausat de tres partidas màgers, d'en primièr una partida amb l'apròchi antropologic del *kamishibai*, las especificitats e los emplecs. Puèi una segonda partida mai pragmatica que descriu las experiéncias de classa a través l'aspècte tecnic, pedagogic e cultural. La tresena partida tracharà dels lengatges meses en òbra dins la bastison e la presentacion de la produccion.

Illustracion 1 e 2 : Presentacion d'un kamishibai que faguèri ongan a ma classa de mairala al nòstre canton. (fotografias M.P. Escaffre e P. Perales)

Illustracion 2 : idèm illustracion 1

Illustracion 3 : (fotografia en captura d'ecran de las videos M.P. Escaffre)

Illustracion 3 e 4: Presentacion de kamishibai del temps del confinament per las classes de mairala de las Calandretas de Carcassonna.

Ensenhador

MERCEJAMENTS.....	5
INTRODUCCION.....	6
ENSENHADOR.....	8
PARTIDA 1.....	10
APRÒCHI DEL <i>KAMISHIBAI</i>	10
Capitol 1 – De çò qu’es a la debuta (origina al Japon tre lo sègle VIII).....	11
Capitol 2 – Las especificitats del <i>kamishibai</i> amb los 4 pilars del <i>kamishibai</i> : istòria, castelet, contaire, auditori.....	15
Capitol 3 – Lo biais qu’es ara emplegat en massa dins l’educacion e las bibliotècas (Euròpa e Asia).....	17
Capitol 4 – Enquèsta : <i>kamishibai</i> a Calandreta : bilanç de las observacions.....	19
PARTIDA 2.....	22
MAS EXPERIÈNCIAS EN CLASSA : DE LA PREMIÈRA PRESENTACION (REGENTA) AL PARTATGE (CLASSA CAP ALS AUTRES) EN PASSAR PER LAS PRODUCCIONS.....	22
Capitol 1 – L’encastre oficial, lo programa nacional, las competéncias trabalhadas.....	23
Capitol 2 – Las produccions de classa al fial del temps.....	26
a) De produccions personalas per presentar.....	26
b) 2017-2018 CE1-CE2.....	26
c) 2018/2019 Mairala tota (PS1 cap a GS).....	29
d) 2019/2020 MS/GS : fargar una seguida al <i>Kamishibai</i> del Projècte Pedagogic Academic.....	31
Capitol 3 – Organizacion, règlas de trabalh, utilizacion de tecnicas de pedagogia institucionala :.....	35
Capitol 4– Latz cultural	37
PARTIDA 3.....	40
LO <i>KAMISHIBAI</i> , UN LENGATGE O D’UNES LENGATGES MESES EN ÒBRA ?.....	40
Capitol 1 – Aplicacion d’un protocòl o creacion liure, ont es la part de cada aspècte ?.....	41
a) Una mesa en plaça protocolizada plan soscada per endralhar lo trabalh	42
b) La plaça de la creacion de cadun amb las presentacions de las proposicions individualas.....	43
Capitol 2 – Riquesa dels lengatges utilizats :.....	43
a) Dimension lenga occitana.....	43
b) Dimension plastica.....	44
c) Dimension espaciala.....	45
d) Dimension corporala e vocala.....	46
e) Dimension emocionala.....	47
Capitol 3 – La lenga cap al plurilingüisme :.....	48
a) Familhas de lengas a Calandreta.....	48
b) L’aventura de Dullala e los concorses plurilingües.....	48
CONCLUSION.....	51
BIBLIOGRAFIA.....	52

SITOGRAFIA.....	54
TAULA DE LAS ANNÈXAS.....	55
ANNÈXAS.....	56

Partida 1

Apròchi del kamishibai

Capitol 1 – De çò qu’es a la debuta (origina al Japon tre lo sègle VIII)

Segon las cercas de la contaira etnològa Edith Montelle, se fasèm un pichon istoric d’aquel *kamishibai*, li podèm trapar las originas al Japon tre lo sègle VIII amb los bonzes pregaires dels temples zen : los *yamabushi* qu’ensajavan de convertir los païsans (sovent illetrats) en utilizar dessenh pintrats sus de rotlèus de tela : los *e-makimono* o plancas de papièrs limpadas dins un quadre de fusta portat sus lors espatlas. Existisson encara a l’ora d’ara d’ostals d’edicion japoneses que publican de *kamishibai* bodistas).

D’en primièr, èran a tornar copiar modèls chineses o coreans mas tèxtes e dessenh èran desseparats e l’escrit se fasiá la part bèla, aquò èra sens comptar sul costat de las arts graficas japonesas amb las linhas e lo dessenh caricatural negrejat.

Al sègle XI, podèm citar *Murazaki shikibu*¹ qu’escrivi lo primièr roman japonés lo *genji monogatari* ont mai de uèitanta ilustracions plan vivas precedisson e completan lo tèxte. Doas d’entre elas representan scènas de dessenh e d’escota de *kamishibai*.

Illustracion 1: Cour impériale de Kyoto - *Genji Monogatari Emaki* publié par le Musée Tokugawa à Nagoya, Japon, 1937. Fichier: *Genji emaki azumaya.jpg*

Fan la plaça bèla als imatges çò que dubrís camin a las caracteristicas de las doas expressions graficas màgers del Japon : lo *kamishibai* e lo *manga*.

1 Dins MONTELLE Edith, *La boîte magique*, le théâtre d’images ou kamishibai, Callicéphale éditions, 2014, p.22.

Dins mantunas sorgas podèm legir que lo teatre *kabushi* o *kabushi shibai* a tanben influenciat lo *kamishibai* imaginat per de femnas de la cort dels *Shoguns*, èran de fablèls entrecopats de danças e cants, cada personatge pòrta vestits, masqueta e postura stereotipada per èsser plan identificat tre la primièra uelhada.

D'aquel temps, las estampas èran amassadas dins de « libres d'agachar » ont i aviá ja pauc de tèxte qu'acabèron de desaparéisser per daissar plaça a l'estampa independenta : l'*ukiyo-e* ² tal coma la coneissèm a l'ora d'ara.

Lo mèstre de l'estampa de païsatges : *Katsushika Hokusai* (1760-1840) inventèt lo mot *manga* literalment crocada grotesca per sa seria de caricaturas famosas.

La tecnica de l'estampa e del manga influencièron lo *kamishibai* amb la serigrafia que permet de multiplicar las plancas en gardar un fond neutre comun ont sonque los personatges van evoluir.

Illustracion 2: Ōgon bat (sorga : [pinterest.com](https://www.pinterest.com))

Alentorn de las annadas 20 del sègle XX, arribèt lo primièr *Kamishibai* especialament dedicat als enfants : « La ratapenada d'aur » creat per l'escrivan *Ichirō Suzuki* e l'illustrator *Takeo Nagamatsu*. D'en primièr ratapenada ven un personatge als pòrts sinistres, esqueleta daurat vestit d'una capa roja amb un

scèptre. Es lo defensor de la justícia. Aquí, nasquèt lo primièr super-eròi japonés que foguèt mantun còp readaptat, en manga pels *Kōji Kata* e *Osamu Tezuka* en 1947, en film pel realizator *Sonny Chiba* en 1966 puèi en seria d'animacion pel estudiò TCJ en 1967. Lo *Takeo Nagamatsu* se torna apropiari lo personatge per d'unes libres illustrats entre 1946 e 1958, aquò per 11 istòrias publicadas dins magazines.

L'illustrator e escrivan *Satoshi Kako* escriviá que contavan tres milions de diseires de *Kamishibai* en 1937 cap a l'edat daurada que foguèt dins las annadas 1950. Èra coma lo sonava « lo cinema dels paures ».

Tre 1925-1930, los contaires de *Kamishibai* o oncles *Kamishibai* : los *gaïtos* percorrián los barris o los vilatges amb lors biciletas cargadas d'un *butai* a tirador amb tres istòrias de

²Dins MONTELLE Edith, La boîte magique, le théâtre d'images ou kamishibai, Callicéphale éditions, 2014,p.23.

contar e doçors de distribuir en escambi d'una peçòta. Al moment ont s'arrestavan dins un canton, tustavan lo *hyôshigi* qu'es un instrument de percussion fargat amb dos troces de fusta religats amb un correjon per anonciar al monde la debuta de l'espectacle.

Las tematicas èran contes tradicionals, paginas d'istòria o encar d'aventuras. La tecnica dels *gaitos* èra de copar l'istòria al moment que caliá per gardar l'auditòri en alen e balhar rendètz-vos l'endeman per la seguida e mai que mai vendre sas lepetariás.

De notar que dins aquesta passa, las autoritats pedagogicas èran a se questionar, qu'èran a crénher que lo *kamishibai* ne desvirèsse los enfants de l'aprendissatge de la lectura e de l'escritura qu'al Japon demanda un long e fastidiós aprendissatge. De

Illustration 3: *The kamishibai. Ride the Machine*

fach avián ja remarcat l'estrambòrd dels enfants per aquela mena de representacions.

Aprèp 1933, Imai Yone, un missionari crestian, creèt un cinquantenat de *kamishibai* que contavan istòrias biblicas fòrça moralistas en oposicion a la vulgaritat de las inspiradas del teatre *Kabushi*.

Al Japon, lo *kamishibai* demòra un supòrt important per preservar los contes tradicionals qu'èran a desaparéisser amb la tradicion orala de çò que nos ditz Tara Mac Gowan³ dins l'avertiment final de « *Le bonhomme kamishibai* ».

Mas pendent la segonda guèrra mondiala, lo *kamishibai* foguèt tanben utilizat coma instrument de propaganda cap als enfants, tant pels japoneses coma pels americans. La Françoise Bourdier⁴ ditz dins *La revue des Livres pour enfants* n°66, que los primièrs contes èran inspirats dels personatges de *Jules Verne*, se'n comptava quicòm coma 3 milions de contaires dins lo país en 1937 e tanben qu'es dins aquesta passa que lo *kamishibai* estampat pren lo pas sul *kamishibai* pintrat e que dintra en massa dins las escòlas japonesas per exaltar lo patriotisme. En 1938, Matsunage Kenya creèt la fondacion de *kamishibai* educatiu al Japon⁵ ont amassa *gaitos* per promòure l'usatge del *kamishibai* educatiu. L'idèa venguèt en seguida d'una representacion davant d'estudiants de l'universitat de Tôkyô per la Imai Yone, convençut de l'impacte del *kamishibai* dins l'encastre d'una classa, aquò per ajudar los enfants de familhas pauras e melhorar lors

³Dins SAY Allen, *Le bonhomme kamishibai*, Edition l'école des loisirs, collection les lutins e l'école des loisirs, 2009, traduction d'agnès deasrthe, posface.

⁴ Dins BOURDIER Françoise, *Le kamishibai*, dossier Images, *La revue des livres pour enfants*, n°98-99, automne 1984.

⁵ Dins *Le kamishibai, l'art du coin de la rue*, Duterme yannic, p23,

condicions. Inventèt son istòria qu'es una mena de dralha per ajudar aqueles enfants a endurar lor vida. Al sortir de la guèrra se contava dètz e uèit editors de *kamishibai* educatius. Dins la mira d'istòrias a foncions educativas, tèxte e indicacion de mesa en scèna apareisson al verso de las plancas per s'assegurar de contar l'istòria al biais pensat per son autor e tanben per ne facilitar l'usatge.

Mas a la debuta de las annadas seissanta, amb de mai en mai de veituras per carrièra e doncas de bruch e tanben l'arribada de la television en 1957 nomenada *Denki-kamishibai* es a dire *kamishibai* electric, assistissèm a la desaparicion dels *gaïtos* per carrièra.

Per de contra, foguèt un aligat meravilhós per educar a la democracia, la ciutadanetat e la patz, e puèi dins l'ensenhament de quina matèria que siá literatura, istòria, etica, musica...

Mas en 1967, amb la publicacion de « l'estandard educatiu⁶ » de l'educacion nacionala, en tant que reforma de l'ensenhament japonés, lo *kamishibai* desapareis tanben de las escòlas e ne demorarà sonque dos editors : *Dôshin-sha* e *Kyôiku Gageki*.

Demorarà fòrça manlevat dins las bibliotècas e a l'ora d'ara lo manlèu es superior a lo dels libres. Mas s'agís mai que mai de l'estil gràfic del *Takahashi Gozan* qu'amb lo *Satoshi Kako* capitèron en 1952 de promòure lo *kamishibai* Tresaur Cutural pels enfants – *Jidô Bunkazai* – çò que lo botarà de fait dins una plaça causida als jardins d'enfants e escòlas mairalas⁷, quitament se n'es en meteis temps fòrça reductor. E dins aquesta passa es totjorn aquesta vision del *kamishibai* qu'es difusada pels ostals d'edicion que sián japoneses coma *Dôshinsha*, o dels autres païses coma *Callicéphale* en França.

En sovenir d'una epòca complicada, trebolada ont la magia del *kamishibai* los veniá regaudir, un mite dins l'imaginari dels japoneses nasquèt e un moviment folcloric se desvelopèt en editar un fum de contes populars coma *Momotarô Issun Bôshi* per exemple. E son aqueles contes revirats e exportats dins lo monde tot que balhan l'idèa que lo *kamishibai* èra fait pr'aquò mas venguèt sonque i a gaire, dins las annadas 1960 e n'èra pas brica sa tòca primièra coma o vegèrem dins aquel capítol. Seràn aquelas doas influéncias que traparem mai que mai a la sorga del desvelopament del *kamishibai* dins lo monde.

6 Dins MONTELLE Edith, *La boîte magique, le théâtre d'images ou kamishibai*, Callicéphale éditions, 2014,p.26.

7 Dins 23 Tara. McGowan, *the Many faces of kamishibai...*, p.12.

Capitol 2 – Las especificitats del *kamishibai* amb los 4 pilars del *kamishibai* : istòria, castelet, contaire, auditòri.

Lo mot *kamishibai* o literalament pichon teatre (*shibai*) de papièr (*kami*). Se pòt dire que lo *kamishibai* es un genre narratiu japonés, mena de teatre ambulatòri ont d'artistas contan d'istòrias en faire desfilar d'illustracions davant los espectadors.

E per començar anam explicitar sa descripcion fisica dins son utilizacion actuala.

Aquela tecnica japonesa de raconte, es basada sus l'utilizacion d'una seria de plancas cartonadas illustradas que desfilan dins un castelet : lo *butai*, sovent de fusta que se dubrís en tres partidas, las doas de cada costat assegurant l'estabilitat de l'aisina, e fòrma una mena de maleta çò qu'ajuda grandament per lo carregar.

Aquelas illustracions contan una istòria. Cada imatge representa un episòdi del recit, son numerotadas per poder verificar l'òrdre abans de contar. Lo nombre de plancas es variable mas segon las sorgas trapam una mejana de dotze e excepcionalament cap a trenta sièis.

Sus cada fuèlh, lo rectò es l'illustracion bèla e lo versò lo tèxte eventual.

Dins lo canton superior dreit, trapam un imatge pichon en negre e blanc que representa l'imatge venenta e que correspond a l'illustracion presentada al public dins lo meteis temps. De notar que la postura dels protagonistas a majoritàriament cambiat, los *gaiïtos* se tenían dreits a costat del *butai* e lo public en fàcia, a l'ora d'ara son totes assetats e lo contaire passa darrièr en general.

Lo *kamishibai* es una tecnica de conte que depend de quatre elements, es a dire una istòria en imatges (los fuèlhs cartonats constitutius del *kamishibai*), un castelet apelat lo *butai*, lo contaire e l'auditòri que son totes quatre intimament ligats per provocar doas caracteristicas importantas del *kamishibai* : La concentracion prigonda suls contenguts de l'istòria e lo ligam de solidaritat e d'amistat entre totas las personas presentas coma lo ditz la traductritz Olandesa Karin Van Veldhuizen⁸.

Aquel poder de captacion de l'auditòri e mai que mai de l'enfant tant coma lo sentiment potent de solidaritat que los ligan pòdon venir de mantun aspècte :

-D'en primièr son los imatges amb un biais particular d'atraire l'uèlh. Son dessens aujòls dels mangas, qu'an tecnicas particularas e que van prene tant de plaça dins lo paísatge de la banda dessinada. Al Japon, l'art grafic a una plaça pro bèla amb una dexteritat d'expression que s'exprimís per la linha e lo dessens caricatural sens brica color.

8 Dins «rencontres européennes du kamishibai», Paris, 2 et 3 avril 2012.

Puèi los diferents biais de encadenar los imatges per perlongar lo suspens per exemple coma nos explica l'Allen Say⁹ dins l'abans dire de son libre « *Le bonhomme kamishibai* » amb d'unas de las quatre tecnicas coma lo fondut-encadenat, lo tirar lèu per l'efièch de suspresa, l'arrèt sus imatge (suspens), lo moviment de va-e-ven, las vagas que son moviments de naut en bas sus un meteiz imatge per soslinhar lo dangièr...

Las tecnicas narratives o los biais de los contar, l'expression e l'interaccion amb lo public ne fan un spectacle viu.

A la diferéncia dels albums ont tèxte e imatges son indissociables e l'un ajuda a comprendre l'autre per cada entitat pagina, aici per la continuitat de l'istòria, l'auditor es tengut en aten. E mai l'auditòri es dins una posicion de lector d'imatges mas tanben d'actor de sas representacions mentalas. Notam aquela darrièra caracteristica mai que mai quand i a pauc o pas de tèxte, o encara quand lo tèxte es dins una lenga desconeguda. De dobridar pas lo triple ròtle del *butai* que, en tot encadrar los imatges, focaliza l'agach de l'auditòri, e quitament los agaches totes que convergisson cap a la boïta pichòta. A costat d'aquò permet a lo que s'ensaja al mestièr de diseire d'èsser desseparat de l'auditòri. Lo *butai* constituís una mena d'ecran pels mai timides e pòt ajudar a cabussar dins lo banh. Mai que tot, aquesta aisina va permetre una separacion clara entre lo monde del real e lo monde de l'imaginari.

Chapitre 1: Le théâtre d'images et son utilisation – LA BOÎTE MAGIQUE

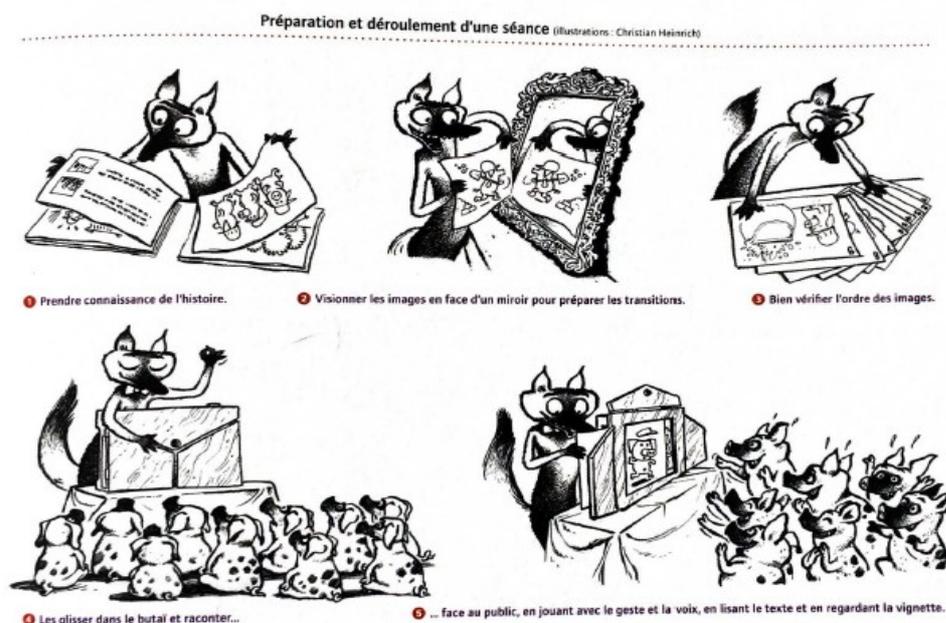

Illustration 4: Preparacion e debanament d'una sesilha de Kamishibai: illustracion Christian Heinrich.

9 Dins SAY Allen, *Le bonhomme kamishibai*, Edition l'école des loisirs, collection les lutins et l'école des loisirs, 2009, traduction d'Anès Desarthe, abans dire.

Capitol 3 – Lo biais qu’es ara emplegat en massa dins l’educacion e las bibliotècas (Euròpa e Asia)

Coma ne parlèrem dins lo capitol 1, serà pel biais de las bibliotècas amb las doas influéncias màger citadas que lo *kamishikai* modèrne nos arribarà.

En Euròpa, lo *kamishibai* es importat dins las annadas 1970 amb d’un costat en França, la venguda de la traductritz japonesa de libres per enfants *Tomoko Yamagushi* a la bibliotèca *La Joie par les Livres* de Clamart. I faguèt descobrir la riquesa d’aquela produccion japonesa. Puèi l’artista Horiuchi Seichi, amiga de la bibliotèca e illustratritz per Dôshinsha, ne bastiguèt d’unes especialament per la bibliotèca de Clamart.

D’un autre costat, en 1976 del temps de la mòstra de *Kamishibai* sus de taulièrs japoneses a la firèa internacionala del libre de joinessa en Itàlia a Bolonha, seràn doas bibliotecàrias soïssas, l’Edith Montelle e la Pierrette Hartmann que ne tornèron conquistadas. Serà mai que mai dins las annadas 2000 que se va expandir.

La directritz de la bibliotèca de Clamart, *La petite bibliothèque ronde*, Geneviève Patte, bota en plaça de formacions de diseires de *kamishibai*. Trantalha pas tampauc de davalair al pè dels immòbles per rendre al *kamishibai* son autenticitat. Aital se sarra mai l’art de carrièra al biais dels *gaïtos* japoneses en tot anar al rescontre dels enfants dins lor mitan. En 2012, seràn a l’origina dels rescontres europencs del *kamishibai* amb l’associacion l’IKAJA que compta ela unes sèt cents sòcis de trenta dos païses.

Lo Philippe Moser, director adjunt de las escòlas primàrias dins lo canton soïsse de las doas bibliotecàrias foguèt sedusit per l’aisina e decidiguèt de la promòure cap als ensenhaires de sa circonscripcion.

Lo primièr *kamishibai* soïsse data de 1983, l’Edith Montelle que botèt en sequéncias lo conte tradicional elvetic « la fôle des deux pigeons » collectat per lo Jules Surdez e illustrat pel Joan-Francés Barbier. En efièch en 1982, aviá presentat l’aisina *kamishibai* a las edicions La Nacelle que conquistèt sulpic. L’enveja de difusar la cultura orala elvetica, L’ostal d’edicions desirosa de difusar la cultura orala elvetica, li demandèt de preparar quicòm.

Karin Van Veldhuizen, de son costat creèt en 2001 l’associacion *Kinderharts Kamishibai* per faire conéisser lo *kamishibai* en Belgica e País Bassò. Prepausan talhièrs dins las escòlas, las bibliotècas e los centres de sejour per fin de pertocar totes los escalons d’edat.

Dos metòdes de presentacion son possibles, lo primièr serà de legir lo tèxte lo mai fidelament possible al biais d'un comedian e la segonda la del contaire que va mai se despegar del tèxte per faire cabussar los espectadors dins son monde imaginari.

Mas lo *kamishibaï* es tanben de mai en mai utilizat dins l'educacion al plurilingüisme. Dempuèi 2015, *Dulala*¹⁰ metèt en plaça concorses de *kamishibaï* plurilingüe en França, çò que permetèt tre la primièra annada a ueitanta estructuras de botar projèctes de dubertura a las lengas en partir de l'aisina *kamishibaï*. Aqueste organisme a per tòca de promòure la patz e favorizar lo viure amassa al dintre de la societat, a través l'educacion dels enfants a la diversitat de las lengas e culturas. Dempuèi 2017 s'èra dubèrt a totas las estructuras (escòlas, centre de léser, bibliotècas...) francofònas dins lo monde. Puèi en 2018, lancèt *Kamilala*¹¹ e pel concurs 2018-2019, tres classas d'atges foguèron dubèrtas a las estructuras que desiran participar. Dins las constrenchas cal al mens quatre lengas diferentas dins l'istòria, lo recit deu permetre de comprene cada lenga, e lo format es impausat (quatòrzeplancas de 37 x 7,5 cm sus papièr de 250 gramas estampat en color).

Sul siti d'Eduscol se parla de « favorisar la dubertura a las autras culturas e la dimension internacionala » : las lengas vista coma vector de dubertura per construsir una lectura del monde e cap a la sensibilizacion a las lengas. « Se dubrir a las lengas e a las culturas de l'autre », aquí fan plan lo ligam amb lo trabalh de *Dulala* que dempuèi 2015 organiza lo concors *de kamishibaï* plurilingüe.

Pel *kamishibaï* dins lo monde occitan, lo ròtle del CIRDÒC foguèt decisiu coma m'ò contèt la Joana-Maria Vazelle, responsabla produccions e cooperacion educativa dins las accions jove public. Vesián lo *kamishibaï* coma un otís novè d'apropriacion lingüistica e culturala : « Es sortit de la demanda dels usatgièrs e mai que mai de bibliotecàrias mas tanben del constat que fòrça ensenhaires se servissián de l'aisina *kamishibaï* en revirar los tèxtes ». L'idèa d'ajudar a la produccion de *kamishibaï* en occitan nasquèt d'aquels dos factors. La conjoncion de tres causas es a dire l'ajuda a la produccion, l'editor Lirabelle qu'èra vengut presentar sa colleccion al CIRDÒC coma cada an e lo Gèli Arbosset, professor a l'universitat Pau Valèri, formator a l'ESPE e acostumat a revirar libres per *Canopé*, l'editor de l'Educacion Nacionala foguèt decisiva. Lo costat practic s'apondèt es a dire qu'es possible sus un meteis *kamishibaï* d'aver plaça pel tèxte de mantuna varianta de l'occitan e doncas una difusion mai bèla.

10 Siti D'une Langua A L'Autre: <https://www.dulala.fr/>

11 Pagina pel Kamishibaï : <https://kamilala.org/>

Se signèt doncas un acòrd de co-edicion entre las edicions Lirabelle e lo CIRDÒC e dètz títols ne sortiguèron per balhar un primièr volum de 400 *kamishibai* que traparem la tièra dins lo catalòg editat per presentar l'aisina¹². L'idèa de perlongar se presentèt mas un problèma puntèt : la produccion èra pas la tòca vertadièra d'una bibliotèca. A la debuta foguèt per promòure l'aisina. Las edicions Edite-moi de Marsac dins Tarn amb la Martina Prévôt prenguèron lo relai per aquela produccion e lo CIRDÒC ne cromptèt per los metre al prèst. A l'ora d'ara, « son pas mens de tres cent vint e un *kamishibai* despartit en vint e quatre títols que circulan » nos precisèt la Joana-Maria Vazelle. De notar que d'unes foguèron balhats coma presents, d'autres degalhats...Al despièch del creis de la diversitat de títols, lo nombre total de *kamishibai* a posita a baissat.

En 2014, lo concurs « Sabi dire una istòria en occitan amb un *Kamishibai* » qu'aviá una tòca d'interpretacion d'istòrias amb una lectura e una video de far comptèt cinc cent uèitanta enfants marcats venent d'establiments publics de cursus bilingüe o de descobèrta de lenga viventa o immersius associatius coma Calandreta.

Èran de uèit despartaments: Gard, Alps d'Auta Provença, Alps Maritims, Aude, Avairon, Èrau.trenta uèit an participat dins l'encastre escolar e un en candidatura liura.

Lo Capòc tanben s'interessèt al *kamishibai* en passar d'albums en *kamishibai* amb diferents biaisses d'espleitar : *kamishibai* classic, amb sonque mots claus per favorizar la libertat del conte e una version sopla mai pichona jos fòrma d'un calendèr per dire sens legir.

Capitol 4 – Enquèsta : « Demest las aisinas, lo *kamishibai* » : bilanç de las observacions.

Per afortir mas suposicions de despart, farguerem una enquèsta : « demest las aisinas, lo *Kamishibai* en classa » amb dètz e uèit questions (cinc tampadas, uèit QCM, cinc dubèrtas) difusada amb un ligam « googleform » (ara clavat) a totas las escòlas Calandretas e las escòlas publicas bilingüas de Lengadòc. Mas malastrosament fòrt pauc de responsas : sonque 30. En causas probablas, doas rasons principalas un lagui amb « googleforms » que d'unes regents respondèron mas se trapèron pas dins la tièra e tròp d'enquèstas foguèron lançadas dins una meteissa passa que creèt confusions aparentament.

12 Dins catalòg dels *kamishibai*, lo CIRDÒC, p16 a 20.

Anam ensajar de ne tirar çò melhor mas sabi qu'un tant pichon panèl es benlèu pas completament representatiu de la realitat. L'espleitacion es malaisida e cal tornar prene totes los percentatges per se sarrar de la realitat.

A la primièra question, vesèm que la màger part dels regents qu'an respondut, an de cicle 1 : 46,6 %, a pauc prèp 20 % pels cicle 2 tant coma cicle 3 e lo demai son regents de lengas. L'estatut majoritari es Professor de las Escòlas amb 56,7 %, los que son en annada d'Aprène 2 son 23,3%, 6,8 % pels novelaris e 2,6 % pels adralhats tant coma los Professors de las Escòlas Estagiaris.

Sus las originas dels tèxtes de legir o contar en immersion, vesèm que 63,3 % van manlevar, 26,6 % seràn crompats e 3,3% venon de la bibliotèca de l'escòla pel demai es un mescladís dels primièrs.

Los obratges son manlevats dins bibliotècas de las escòlas per 40 %, de la comuna per 32,3 %, de la classa per 16,7 % e al CIRDÒC per solament 13,3 %.

Seràn a 73,8 % los regents que contan o legisson, d'enfants d'autres classas per 13,6 %, l'ajuda mairala dins 6,8 % de las responsas o encara l'enfant solet per 3,4 %.

Las aisinas utilizadas mòstran un *kamishibai* minoritari amb 10 % que dison l'utilizar sonque, 10 % l'utilizan amb los libres, 6,6 % li fan partejar la plaça amb libres e diaporamas. Lo libre senhoreja amb 66,7 % per el solet. De notar una responsa de e-diapo per 3,3 %.

Sus la question de la lenga del tèxte, podèm véser que 78,6 % son ja dins la lenga causida e solament 21,4% son revirats. E aquí soi estonada qu'es pas brica çò qu'aviam constatat l'an passat per la mòstra qu'aviam facha a prepaus la literatura occitana.

Las lengas utilizadas seràn l'occitan per 66,7% occitan e francés per 13,2 %, sonque francés per 10 %, occitan, espanhòl, occitan-francés-espanhòl, occitan-francés-italian, occitan-francés e lengas latinas a 3,3 % per cada proposicion.

22 dels 26 regents dison que son eles que reviran, los demai lo prenon d'un collèga o sul NAS es a dire ara estelum lo siti cooperatiu d'Aprène.

Sul biais de far, 46 % o fan a l'oral sul pic, 30,7 a l'escrit pegat dessus, 11,5 % sus un fuèlh a costat, 7,7 % pegan mas gardan una version bilingüa e 3,8 % dison tornar picar.

A la question « qual a ja escrit » avèm sonque 16 responsas, cal pensar que los 14 autres an pas escrit, e foguèt 75 % de libres e sonque 25 % de *kamishibai*. Lo genre se dessepara en contes e albums per la classa mai que mai.

L'encastre d'aquela escritura, es majoritàriament per la classa : 77,8 %, los concorses e los presents son a egalitat amb 11,1 %.

Los co-autors amb los enfants e los autors per la classa son a egalitat amb 42,9 %. E 7,1 % serà l'egalitat tanben pels qu'escriguèron per l'IEO e los qu'o faguèron un trabalh de lectura-escritura.

A la question « De que ne sabètz? » (*del kamishibai*), la resposta « pichon teatre japonés » domina mas avèm causas interessantas de tornar espleitar coma « aisina de lectura fòrça ludica pels mainatges », « una aisina de classa... que lo regent e los enfants pòdon far viure segon lor imaginacion. Es un supòrt formidable per menar al monde del teatre... », « un bon biais de dintrar dins la lectura ».

La resposta a l'utilizacion del *butai* es mitigada : 51,9 % de òc e 48,1 % de non.

Suls autres biaisses d'utilizar lo *kamishibai*, quatre responsas se destacan: la primièra que torna tres còps, « sens *butai* suls genolhs », directament puèi los escolans que contan en plaça del regent, un bon biais de s'amagar (timiditat), d'aprene a legir.

Las catòrze responsas cap a l'amira, balhan tres còps per contar, dos còps balhar de sens a la lectura, partejar un moment de literatura, contar d'un biais mai atractiu, variar los supòrts de lectura, faire parlar, lengas e vocabulari, trabalh sus l'oralitat, la lectura e l'articulacion.

Pels domenis d'utilizacion, 61,9 % l'utilizan per mobilizar lo lengatge dins totas sas dimensions, 14,4 % dison dins mantun domeni, 14,3 % parlan de projècte literari e 9,6 % per mobilizar lo lengatge oral.

Los objectius principals que podèm doncas balhar per l'utilizacion del *kamishibai* en classa son los següents :

- Crear d'istòrias per contar, passar de la lectura a l'escritura.
- Passar de l'escritura a l'espectacle.
- Crosar lengatges.
- Otisses e mejans de creacion e de comunicacion.
- Passar de l'imatge a l'escrit o a l'oral (mai que mai en mairala contar un imatge) o al revèrs crear d'illustracions de tèxtes per fargar un *kamishibai* çò que pòt apondre un gra a l'enveja d'escriure (o dictar a l'adulte pels mai pichons) per menar a una causida de tèxte e l'illustracion d'aquel.

Partida 2

Mas experiéncias en classa : De la primiera presentacion (Regenta) al partatge (classa cap als autres) en passar per las produccions.

Capitol 1 – L’encastre oficial, lo programa nacional, las competéncias trabalhadas.

Los tèxtes de referéncia son lo Còde de l’Educacion : articles D321-1 cap a D321-17¹³, *organizacion e foncionar de las escòlas mairalas* e l’arrestat del 18 de febrèr de 2015 relatiu als programmas d’ensenhament de l’escòla mairala¹⁴, ont trapam lo programa escolar organizat en cinc domenis d’aprendissatges : Lengatge oral e escrit; Otisses per estructurar sa pensada; Activitat fisica; Activitat artistica; Explorar lo monde.

L’escòla mairala (pichòta, mejana e granda seccion) prepara los enfants al viure amassa mercé als aprendissatges de las règlas de la vida en collectivitat. Marca la debuta de las adquisicions progressivas que menaràn cap al sòcle comun de coneissenças, competéncias e de cultura pels cicles 2 a 5.

Del temps d’aquel periòde, l’enfant va progressivament s’apropriar lo lengatge e descobrir l’escritura¹⁵.

Es plan al cicle 1 qu’es lo dels aprendissatges primièrs que los enfants van desvelopar lo lengatge. E, es a aquela escasença que son a escotar istòrias o ne van inventar segon d’unes constrenchas definidas de per avança.

S’apropriar lo lengatge es essencial pels enfants, la mestreja de la lenga occitana aquí a calandreta es çò que condiciona de segur l’accès a totes los domenis del saber e l’aquisicion de totes las competéncias. Lo *kamishibai*, es escambiar, s’exprimir, comprene e tanben percebre, sentir, crear en verbalizar tot aquò.

En efiech, en seguida de la lectura d’una istorieta, es possible de faire aquesir mots novèls en lor ofrissent la possibilitat de de faire proposicions en descriure los imatges, tornar contar en respondre a questions de compreneson. A demai mercés a l’escota del tèxte legit o contat pel regent, començan de s’apropriar règlas de basa d’estructuracion de la frasa e son a formar lor aurelha tant sus l’estructuracion coma sus la musicalitat de la lenga. Es l’estadi de la recepcion orala dins l’estadi sintaxic¹⁶ l’estadi de la recepcion orala . Es lo tornar formular de l’istòria que permet als enfants de practicar la lenga orala amb lors questions de pausar sul *kamishibai* que ven de lor èsser contat e l’endralhada d’un escambi ric per cadun.

13 Dins Code de l’éducation : articles D321-1 à D321-17

14 Dins Arrêté du 18 février 2015 relatif au programme d’enseignement de l’école maternelle

15 Dins Programme scolaire à l’école maternelle – service public.fr

16 Dins développement du langage, repères chronologiques, académie de Poitiers.

Lo fait d'imaginar una istòria los fa caminar cap a la practica d'aquela lenga orala. La creacion de personatges es tras qu'importanta que los mena a escambiar punts de vista, vejaires, explicar una causida, dintrar tant en comunicacion amb l'autre coma en cooperacion. En imaginar l'istòria, son menats a expandir lor vocabulari. Aisidament, es possible de demandar d'inventar una seguida a l'istòria e es çò que descriurem dins la partida 2.d.

Tre que los enfants començan d'èsser d'aise amb l'oral, arriba la descobèrta de l'escrit. L'enfant se familiariza amb aquela segonda dimension de la lenga amb la presentacion d'un *kamishibai* que permet als enfants d'escotar e comprene un tèxte legit per l'adulte. Pòt tanben èsser l'escasença de produsir un enonciat de dictar a l'adulte dins la fasa de creacion d'una seguida per exemple. S'agís de la descodrir un supòrt de l'escrit diferent dels libres mai costumièrs dels rituals de classa.

Lo Bulletin Oficial indica que los enfants « son a venir mai sensibles a de biaisses de dire pauc costumièras », lor atencion es estimulada d'en primièr per la natura del *kamishibai* coma descrita mai naut mas tanben per las questions d'unes d'eles o dels regents sus mots desconeguts. Van marcar torns de frases que podràn enregistrar e tornar emplegar des per eles. Son encoratjats a memorisar frases o estraches cortets del tèxte especialament amb l'estructuracion de la frasa que torna mena de repic que pòdon ja balhar en responsa a la sollicitacion del contaire del temps de la presentacion.

Per çò qu'es de la preparacion a legir e escriure, lo *kamishibai* pòt tanben èsser l'escasença de puntar d'unes sons e rimas tant coma mots novèls de tornar prene dins mantun talhièr. Totas aquelas competéncias pel teatre d'imatges fa nàisser o aprigondir dintra dins la primièra competéncia màger del sòcle comun qu'es la mestreja de la lenga.

E del costat del venir escolan o aprene a viure amassa que coma o ditz la Viviane Bouysse¹⁷ es pas pus un vertadièr domeni mas passat dins las recomandacions pedagogicas per ajudar l'enfant a venir un èsser social: l'escolan.

D'en primièr, la participacion activa a una presentacion d'un *kamishibai* mena a una escota atenta en respectar d'unes leis del canton es a dire: « escoti lo que parla, me teni coma cal per geinar pas los autres, lèvi lo det en silenci per demandar la paraula » e s'apondrà aquí « espèri la fin de l'istòria per pausar questions o balhar mon vejaire en faire remarques ». Las règlas de cortesiá venon naturalament del temps del escambi en s'apropriar las fargadas pel grop classa.

17 Dins Les nouveaux programmes pour l'école maternelle : quels enjeux? Quelle évolution? Viviane BOUYSSSE, Inspectrice générale de l'éducation nationale, Illfurth, 13 octobre 2015, p.7.

E d'en segond, la creacion d'un *kamishibai* permet de desvelopar d'unes competéncias pròpias a aquela recomandacion, per la creacion d'una istòria en còla van afortir competéncias relacionals que son indispensables per trapar sa plaça d'escolan : devon començar d'èsser a l'escota dels autres puèi los ajudar e dintrar pr'auò dins la cooperacion qu'ajudarà l'ajudaire a tornar formular, descontextualizar sos aquesis lengatgièr tant coma l'ajudat dins sas adquisicions novèlas.

Pel cicle1, vesèm las possibilitats qu'ofrisson lo *kamishibai* per la creacion tant sul costat tecnic, calcar, decopar, pegar , utilizar mantuna aisina de coloratge coma sus la dobèrtura a l'imaginari. Tèxtes, ilustracions e presentacions ne son mejans de prene l'escampa a trabalhar las competéncias visualas, tactilas, auditivas e vocalas en ligam amb las activitats artisticas del spectacle viu. «Agir, s'exprimir, comprene a través l'activitat artistica» es declinat amb mantuna competéncia «fau de pintura amb plaser» dins la realizacion de las bèstias pel nòstre *kamishibai* 2019-2020 per exemple mas tanben dins lo temps de las causidas «agachi d'òbras e exprimi mon senti»e «participi a d'unes espectacles de las arts e de l'espectacle».

O encara « se situar dins lo temps » amb los jorns de la setmana del « *Darrièr l'ostal* » escrit per la France Quatronne e Shin Hyuna, o Ninòta la Marmòta lo nòstre *kamishibai* del projècte academic d'ongan que revèrta tanben trabalh sus las sasons.

Pel monde del viu, serà creis d'animals e vegetals coma dins « *Una grana* » de la Françoise Diep en version occitana per exemple.

Del costat de las aisinas per estructurar sa pensada, los nombres e las quantitats seràn abordadas d'un biais ludic o podètz véser en illustracion 1, sus la fotografia de ma presentacion de « La bicicleta a Valentina » dins sa version occitana del Gèli Arbousset en fin d'introduccion.

E per acabar sul viure amassa, la presentacion balha de vam als qu'an pas encara fisança en eles que lo *butai* fa ecran entre lo que conta, legís, recita e los espectadors, una plaça novèla dins lo mitan classa pòt èsser aquelit d'aquel biais.

La descobèrta del monde es tanben una estapa importanta del

Mai que mai lo projècte de creacion d'un *Kamishibai* s'avera doncas dins la dralha dels programas oficials tant dins sa transversalitat coma son interdisciplinaritat. Segon Marx, quand un grop es estructurat per la produccion, los individús redreçan lo cap podèm doncas dire que lo *kamishibai* crèi una emulacion collectiva amb l'enveja de se despassar cap a la

realizacion de las plancas, çò qu'es accentuat amb la mira de las representacions a d'autres classas o als parents.

Capitol 2 – Las produccions de classa al fial del temps.

a) De produccions personalas per presentar.

Çò que pensavi èsser d'utilizacions de *kamishibai* en cycle 1 del temps d'estagis en 2016-2017 e 2017-2018 amb de PS1 e PS2 mai que mai.

Al cap de quelques jorns d'observacion, demandèri a las regentas de las classas concernidas se fasián sonque de lectura d'istòrias amb de libres e me respondèron qu'èra la màger par del temps. Prepausèri a las regentas de faire de *kamishibai* e foguèt acceptat per caduna en dire que deuriá agradar als enfants.

Foguèt doncas integrat dins l'emplec del temps de la setmana e un canton adobat per menar la presentacion amb las precaucions enonciadas al Capítol 2 de la partida 1.

Cada còp, comencèri per questionar sus las coneissenças sus aquela boiteta de carton puèi de fusta. De descriure cada element : lo *butai*, las plancas constitutivas del *kamishibai* en balhar doas frases d'istoric e la Maria-Pèira ne venguèt la « tanta *kamishibai* » en resson als *gaitos* que lor aviái contats.

En 2016-2017 tant coma en 2017-2018 ne'n contèri dos qu'aviái especialament revirats: « Lo pichon malmarid » e « Dos palhassa » qu'aquel èra un dels libres de la tematica del projècte academic del moment : lo circ amb « *Las olimpiadas de Tinhassa* ».

Fin finala, de presentacions venguèron mai de representacions teatralizadas qu'èri pas pus a legir lo tèxte mas a lo jogar en interaccion amb los pichons.

b) 2017-2018 CE1-CE2.

Creacion e presentacion d'un *kamishibai* en classa cooperativa de CE1-CE2 de 22 escolans en 2017-2018:

Projècte d'escòla de l'annada: Cada classa fargarà un *kamishibai* e lo presentarà a las autres classas de l'escòla (benlèu als correspondents tanben).

Dins l'encastre de mas 6 setmanas de remplaçament sus l'annada escolara 2017-2018. Comencèri doncas per presentar l'aisina *kamishibai* (pichòt teatre japonés) e son *butai* (pichòt teatre de fusta); legiguèri 5 *Kamishibai* (empruntats als CIRDÒC o que farguèri en adaptacion occitana en partir de libres en francés (cambiament de lenga e de forma: libre). Prepausèri al conselh¹⁸, l'idèa de ne fargar un en classa per lo presentar en fin d'an a las autras classas, un pauc al biais qu'an la costuma de far en presentacion de tèxtes liures¹⁹ qu'escrivon regularament en francés tant coma en occitan. An votat de òc a l'unanimitat. Lor ai parlat del projècte d'escòla per lor balhar lo vam de la « competicion ».

Lor ai doncas demandat çò qu'avián remarcat dins las diferentas istòrias, es sortit mai que mai: Un personatge (eròti) amb d'amics, una frasa que torna (*récit à situation répétitive*), d'imatges desseparadas del tèxte.

Trabalhèrem sus çò que cal en mai per contar una istòria : Qual fa que? Ont? La frasa tradicionala de debuta e de fin (per dubrir e clavar l'encastre del conte).

Pel costat practique decidiguèrem de foncionar en còlas de trabalh (organizacion espaciala en isclons) amb los qu'èran dins aquesta passa dins la classa e de los gardar pel projècte cap a la fin.

Demandèri de soscar al personatge principal : « imaginatz qual serà al centre de la nòstra istòria? » E per afinar la soscadissa, la primièra question foguèt: « vertadièr o imaginari? » Decidiguèron imaginari. Puèi la segonda: uman o animal? E foguèt votat animal.

Ne'n venguèron mantuna proposicion : Panda, claveta, gos, gat, caval, drac, mirgueta, peis, unicòrn e cavalet.

Abans de passar al vòte demandèri se i aviá un animal que representava mai aquela classa (sul jornal de classa avián la claveta) : La claveta l'empòrta, prepausi de l'imaginar especiala (avián decidit imaginària) cap al dessenh e foguèt adoptat « **la claveta mirgalhada** ».

La sesilha seguenta, un modèl de claveta foguèt elegit, cada còla trabalhèt a la mirgalhar e en fin de sesilha lo modèl colorat per l'istòria tota foguèt causit per eleccion encara.

Utilizèri lo meteis biais de causida per « de que fa aquela claveta? », e diguèron que **viatja**.

E idèm per « ont? » (torn del monde, de França, d'Itàlia, d'Asia, d'Occitània), foguèt **Occitània** que l'emportèt de pauc sul monde.

18 Dins annèxa 1, 1. Lo conselh, document 2, XF.

19 Dins annèxa 1, 2. Lo tèxte liure, la causida de tèxte e la mesa al punt del tèxte.

A la darrièra question : « perché? », « de que cèrca? », **un tresaur** arribèt primièr mas encontrèrem una segonda proposicion fòrta d'**amics** e gardèrem las doas dralhas qu'encaminèrem conjuntament.

D'aquí trabalhèrem sus una carta d'Occitània per causir sièis vilas, de segur Besièrs foguèt la primièra causida, puèi Carcassona (familha), Pau (correspondents), Marselha (fotbòl), Clarmont d'Auvèrnha, Lemòtges. Sus la carta, i aviá los limits dialectals e n'avèm parlat en començar per Pau e l'occitan dels correspondents qu'es diferent... Un trabalh sus la presentacion de qualques traches de diferéncias sus las cinc variantas ne sortirà en « familhas de lengas ».

Cada còla a causit una vila e un animal (los primièrs qu'avián capitats d'èsser d'acòrdi en còla an causit en primièr...). Ne venguèt un trabalh de cèrca a l'ostal sus çò que podriá èsser lo tresaur de cada vila, son simbòl. L'ai fait tanben per endralhar en cas de besonh, pauc de responsas dels enfants (5/22) menèron imatges estampadas (mas per metre pas d'enfants en dificultat demandèri pas perché). Remarca per Marselha, lo fotbòl tornèt pas.

En s'apiejar sus çò tornat los simbòls se botèron en plaça tanben, farguèri un primièr tablèu (al tablèu per collectar las causidas de cada còla : una colona per còla, una linha per la vila, una pel simbòl, una per l'animal). S'apondrà la sesilha seguenta la causida d'un modèl d'animal per còla.

Cada còla trabalha a dessenh, calcar, colorar lo fons, lo simbòl, lo blason e la bèstia de sa plancha, los ròtles son despartits segon las capacitats de cadun. En fin de sesilha, un punt es fait per presentar l'avançament de las planchas que van constituir lo *kamishibai*.

Al biais d'un tèxte liure « collectiu », una introduccion foguèt fargada per endralhar l'istòria : idèas marcadadas als tablèu, organizadas dins l'espaci amb un òrdre logic puèi «teleta del tèxte» es a dire ortografia e gramatica coma se fa en mesa al punt de tèxte²⁰.

Serà dividit en dos per faire tèxte als dos primièrs imatges. Los imatges seràn pels qu'auràn acabat los primièrs lor plancha tant coma se farà per la darrièra plancha de la conclusion.

Per cada plancha una ficha dralha foguèt balhada amb « La frasa que torna » que n'èran cinc en realita t: « Bonjorn, soi la claveta mirgaldada! Ai agut enveja de vialhar lo pais. E soi a cercar lo tresaur d'Occitània. Qual sèt? Ont soi? » Aquò foguèt trabalhà e decidit de per abans del meteís biais que l'introduccion en faire exprimir totjorn los mai « basses » en color d'en primièr. La segonda partida de la ficha se sonava « responsa de la còla e èra

20 Dins annèxa 1, 2. Lo tèxte liure, la causida de tèxte e la mesa al punt del tèxte.

precisat: vila, tresaur e animal per doblidar pas un element. En fin de sesilha lo cap de còla legís a la classa tota sa responsa. Questions son pausadas per melhorar, aprigondir...

Los tèxtes definitius foguèron picats a l'ordenador per dos enfants de la còla qu'avián causit aquel ròtle.

Per ma part faguèri las verificacions ortograficas, las còpias en A3, lo montatge e lo plastificatge de las plancas.

Los legeires (dos o tres per còla) s'entainèron a legir e aprenguèron lor tèxte per los ajudar las replicas dels dialògs èran dins diferentas colors sul *Kamishibai*.

Fin finala lo *Kamishibai* foguèt presentat dos còps a las autras classas de l'escòla, capitèron totes de participar: presentacion, lectura, passatge dels imatges, dubertura e tampadura dels volets del *butai*. Una brava capitada que balhèt de vam tant als escolan coma a l'aprenenta qu'èri.

Lo trabalh que serà presentat per las annadas 2018/2019 e 2019/20 es en s'apiejar suls metòdes natural d'aprendissatge çò que va permetre a cadun d'aprene en trantalhar, a son ritme e segon sos besonhs, sos interèsses, sas capacitats e son nivèl de maturitat dins una environa rica, dubèrta e cooperativa. La tòca n'es l'emancipacion de l'enfant. Las causidas didacticas son en agach a çò vist del temps de ma formacion mai que mai en cicle 2 en adaptar a d'enfants de mairala.

c) 2018/2019 Mairala tota (PS1 cap a GS)

Per ma classa ne'n empruntèri al CIRDÒC e comencèri ma primièra representacion tre la segonda setmana de classa amb «Darrièr l'ostal» de Frane Quatronne e Shin Hyuna que contèri puèi qu'una granda seccion blanca en lectura prenguèt plaser de legir als autres.

Tornèrem trabalhar sul imatges sequencials e encara sul vocabulari dels jorns de la setmana que content lo tèxte en faire ligam amb lo ritual de la data de cada matin e la comptina del portaire que s'apondèt naturalament.

Ne contèri cinc diferents dempuèi la debuta de l'annada, totes empruntats al CIRDÒC e d'unes plan demandats tornèron mai d'un còp a la demanda dels enfants.

Cada sesilha es l'escasença d'un escambi suls personatges, los luòcs, lo debanament de l'istòria, de punts de lenga mai que mai mots desconeguts.

Es arribat mantun còp que d'unes «grandas» es a dire mas grandas seccions s'ensajan a tornar contar als autres a lor biais, sens tornar legir en s'installar darrièr lo *butai* en

vertadièr contaire: quin plaser, quina capitada de las bèlas per aquel trabalh d'expression orala improvisada en partir dels imatges.

Parlèrem en conselh²¹, l'institucion màger de la classa, de ne fargar un en partir d'una istòria imaginada amb la nòstra mascòta Coco lo papagai mas fin finala se botèt pas en plaça. Decidiguèri doncas de m'apiejar sus d'imatges conegudas per endralhar una experiéncia novèla.

Trabalhèrem doncas amb los imatges aprestats en *Kamishibai qu'estampèri en format A3 qu'èran los del* projècte academic 2018/2019 en crear grups multi-nivèls per contar cada imatge en còla.

Es a dire qu'avián ja vist un diaporama en ausir lo conte correspondent fasiá mai d'un mes : «Cadelet detectiu». Trabalhèrem sul vocabulari de la bòria tre que n'aviam l'escasença : albums, *kamishibai*, jòcs de ròtles, tria de bèstias per diversificar las pòrtas de dintradas del vocabulari qu'aurián de besonh de tornar investir dins lor produccion de còla puèi presentacion.

De notar qu'aviái pas balhat l'imatge de cubèrta amb lo títol que me semblava tròp endralhat sus çò ausit e doncas reductritz del costat de la creacion.

Los imatges per cada grop son en A3 en color amb darrièr sonque l'imatge pichon, pas ges d'escritura, aquò per daissar anar l'imaginacion.

En primièra sesilha tornèri far passar los imatges (coneguts) sens pas res dire amb la soleta consigna d'agachar de plan. Puèi expliquèri qu'aviái fargat còlas de trabalh e qu'anavi fisar un imatge a cada còla e que la tòca seriá de contar una istòria fargada amassa per cada imatge. Ai demandat d'escotar las descripcions e idèas dels mai pichons d'en primièr. Aprèp ajuda per endralhar d'unes grups , an totes capitat de contar quicòm (45 segondas a 1 minuta 40). Lo lagui principal foguèt per despartir la paraula un còp

qu'èran darrièr lo *butai* e d'unes an contat en reson los uns dels autres al dintre del grop tant tament contents pels mai pichons de presentar lor produccions.

Segonda complicacion èra de parlar pro fòrt per èsser plan ausit pels copins de l'auditòri.

Piquèri los enregistraments e en sesilha 2 tornèrem sul biais de far: dins cada còla legiguèri e cerquèron de gardar çò mai important, çò que descriu plan l'imatge. E lo tornèri escriure e legir al dintre de la còla, en secret dels autres. Puèi en sesilha 3 notèri al tablèu las produccions de cada grop, per plan mostrar l'importància de l'escrit e al biais de la mesa al

21 Dins annèxa 1 Las institucions, 1. Lo conselh. Document 1, mpe.

punt de tèxte d'un album, modifiquèrem lo contengut (gramatica, sinonim) en s'apiejar totjorn sus l'acòrd de la còla autora pels sens.

Amb de mairala podèm pas partir de l'escrit mas al revèrs cal començar per l'oralitat en balhar la paraula a cadun per lo faire dintrar dins lo projècte de l'òbra collectiva. L'escrit servirà dins aqueste cas sonque de memòria d'una sesilha a l'autra. Del temps de la sesilha 4, tornèri lo tèxte a cada còla, lo legiguèri e ne despartiguèrem los ròtles amb los de MS e GS.

Cadun dins cada còla aprendrà son trocèt de tèxte coma una cançon o una poesia e lo contarà darrièr lo *butai* en desfilar en meteis temps que los imatges, los de PS ne foguèron un public conquistat e urós de sa participacion.

d) 2019/2020 MS/GS : fargar una seguida al Kamishibai del Projècte Pedagogic Academic.

Aqueste memòri aviá per tòca de faire una presentacion pel nadal 2019 çaquela los enfants èran pas prèstes dins lor trabalh. Aguèri la causida entre los forçar a dintrar dins una progression qu'aviái prevista o téner compte de lor ritme pròpri e causiguèri d'anar al ritme dels enfants, de m'apiejar sus lor vam e lors adquisicions per aqueste projècte. Al moment d'aprestar la jornada de la fèsta de nadal, se parlèt doncas en conselh²² d'aquel problèma. Me marquèri doncas en informacions e al moment de las informacions, vaquí çò notat dins lo quasèrn : ieu:«vos informi que lo trabalh sul *kamishibai* de presentar es pas tròp avançat, qual a de proposicions?» «PDG: òm podrà pas faire alara.» ,«Ò» general, puèi la MDT :«es pas grèu presentarem mai tard» GB «avèm la formuleta e de cançon», TT: «vòl far ieu» OI «noël ça revient» ... la decision ne foguèt «Presentarem sonque a la classa tre que serà acabat e lo presentarem al jorn de nadal d'aprèp: l'an venent, aurem temps de s'entraïnar.» Aquela causida de remandar la presentacion a l'an venent revèrta plan del trabalh dins la realitat d'una classa cooperativa amb sos imprevistes dins lo temps e las personalitats dels enfants actors de lors aprendissatges.

Aquel projècte pluridisciplinari s'articula en un vintenat de sesilhas que seguisson una progression cronologica qu'anam detalhar. Se pòdon despartir 3 sesilhas presentacion-descobèrta del *kamishibai*, 4 sesilhas en arts plastica e tot lo demai cap a al lengatge oral e escrit en lenga occitana.

22 Dins annèxa 1 Las institucions, 1. Lo conselh. Document 1, mpe.

De començar en sesilha 1 amb la presentacion d'un primièr *Kamishibai*, lo *butai* e las plancas aquò amb un istoric rapid en s'apiejar sul questionament dels enfants qu'èran dins ma classa l'an passat.

Ma causida foguèt «Darrièr l'ostal» de Shin Hyuna adaptat en lengadocian pel Gèli Arbousset manlevat al CIRDÒC que trapi qu'es de bona compreneson per mairala tota e endralha plan sus l'estructuracion de la setmana.

En sesilha 2 e 3, contunhèri per la lectura del libre «Le bonhomme *kamishibai*» d'Allen Say per aprigondir lo costat istoric, lor balhar marcas.

Illustracion 5: Primièra pagina PPA 12019/2020

Tre la sesilha 4, presentèri lo *kamishibai* del Projècte Pedagogic Academic 2019/2020.: «Al país de Ninòta la Marmòta» coll. projècte pedagogic academic, ill. Philippe Archer.

Al conselh²³ del divendres seguent prepausèri lo projècte: fargar una seguida al *Kamishibai* del PPA, e foguèt votat e adoptat a l'unanimitat doncas notat en decision sul quasèrn de conselh.

La sesilha 5²⁴ foguèt doncas consagrada a una segonda presentacion de «Ninòta la marmòta» amb sonque los enfants de MS e GS per plan s'apropriar l'istòria e ne centrar suls protagonistas, la situacion dins lo temps e l'espaci.

Es plan en partir d'aquela sesilha 6²⁵ que los premicias de la bastison se botan en plaça amb un recuèlh de vejaires, un temps de paraula per cadun. I podèm ja véser una fòrta preséncia de l'occitan amb sonque 24% de mots prepausats en francés. E sonque 3 bèstias prepausadas que dintran pas dins l'encastre temporo-spacial

La sesilha 7²⁶ se debanèt en temps de discutida e vòts. Dins un primièr moment, tornar sus las proposicions de la sesilha precedentia, gardar sonque las que son pertinentes en plan argumentar per las qu'o son invalidadas: «un elefant e una girafa vivon pas dins lo bòsc, c'est vertat e Maria-Pèira» apondut pel TE. Ne'n demorarà sonque dos per imatge es a dire per còla de trabalh. doncas de gardar las sièis primièras. Fau un tablèu amb las bèstias e cadun ven metre una bara a la greda en fàcia de la que lor agrada mai puèi un segond torn

23 Dins annèxa 1 Las institucions, 1. Lo conselh. Document 1, mpe.

24 Dins annèxa 2: Aisinas de trabalh dins la menada del projècte, 1. çò qu'an retengut de la presentacion.

25 Dins annèxa 2: Aisinas de trabalh dins la menada del projècte, 2. Tablèu de recuèlh de donadas.

26 Dins annèxa 2: Aisinas de trabalh dins la menada del projècte, 3 Las causidas per la bastison de l'istòria doc 1 Las causidas definitivas.

per una segonda causida, contam amassa e nòti lo nombre de vòts per caduna. En gardar las qu'an lo mai de vòts, per la despartir dins las còlas a la sesilha seguenta.

En sesilha 8²⁷, la tòca èra de despartir las causidas dins las còlas e d'en primièr, las doas bèstias, farguèri doncas un tablèu e balhèri un temps de soscadissa a cada còla per una bèstia,puèi tre qu'una còla aviá causit una bèstia marquèri al tablèu puèi per la segonda, marquèri en gròs sul costat doas bèstias qu'èran pas causidas puèi demandèri a las qu'avian la meteissa cal voliá escambiar... Dins un segon moment lo despartiment des presents e aquí i aguèt remarcas plan soscadadas coma «L'abelha deu portar son mèl» pel BBG o «e le conilh la carotte» ML, «la pastenaga!» corregèt sulpic la MDT, «oui la paskenaga» tornèt ML. Contèrem çò qu'èra ja de manjar dins los presents de la debuta de l'istòria puèi i apondèrem causas de manjar cap a n'aver 13 qu'èra çò decidit en resson a la tradicion «provençala dels 13 dessèrts trabalhada.

Vaquí lo debanament de la sesilha 9²⁸ dedicada a la debuta d'escritura en còla o mai de dictada a l'adulte. Lo regent rampèla a cada còla las bèstias causidas e los presents de portar. An 5 min de discutida solets puèi lo regent passa endralha e prene en nòta las proposicions, ensajan de metre dins l'òrdre d'una frasa amb l'ajuda de l'adulte que valida e prepausa un enriquiment del vocabulari se cal. Serà la proposicion retenguda presentada la sesilha venenta al grop per validacion (poirà èsser modificada, enriquida o pas) e apropiacion del grop tot.

La sesilha 10 èra mai dins l'escota e lo tornar formular amb la validacion dels tèxtes, modificacions e apondons puèi casuda de soscar. Tornèri legir los tèxtes que piquèri e demandèri se anava de plan, se caliá modificar quicòm. En responsa TTV diguèt «Maria-Pèira es tròp polit» e la MDT de respondre sulpic «es nous qu'avèm fait tot aquò!» TE «E oui es polit ce qu'on disava.

Las 5 sesilhas venentas seràn mai consacradas a l'illustracion mas empacha pas de demorar dins la lenga e dins l'escambi de longa.

Per començar en sesilha 11: Los fons: decòrs de calcar en ligam amb lo tèxte explicas e ajuda de l'adulte per descobrir lo biais de far en passar al gredon suls dessens amb los calcs acrocat als trombones puèi fotocòpias sus papièrs blanc A3 leugièrament cartonats.

27 Dins annèxa 2: Aisinas de trabalh dins la menada del projècte, 3 Las causidas per la bastison de l'istòria doc 2 despartir las causidas dins las còlas.

28 Dins annèxa 2: Aisinas de trabalh dins la menada del projècte, 4. Espelisson dels tèxtes

La sesilha 12²⁹ foguèt dedicadas als coloratges dels fons a las gredas grassas e coma o podèm véser sus las fòtos una polida capitada de cooperacion dins l'espaci e la coordinacion dels gèstes per de resultats mai que respectables per d'enfants de mairala.

E en sesilha 13³⁰, prenguèron los pincèls e las boitas de pinturas per pintrar las bèstias amb creacion de colors e i trapèrem enfants fòrça investits, en faire de trabalh minimós mai que mai la OI que ne parlarai dins la dimension plastica del capítol 2 de la partida 3 tant coma lo MC, lo ML e lo TTV que capitèron pinturas de qualitat en sonhar lor trabalh e despassar çò qu'an de costuma de produsir. Lo rainal del TTV e lo del ML aguèron de mal de se despartir al moment de la causida.

La causida³¹ de cada bèstia se faguèt al biais d'una causida de tèxte de cicle 2 mas amb aisinas de cicle 1 es a dire distribucion d'una marcaire (objècte) de pausar sus la causida. Èra sus un temps de conselh especial en convidar totes los enfants de la classa presents d'aquel temps (que malastrosament de genièr al confinament, aguèrem fòrças abséncias longas per malautiá). Coma o se vei sus las fotografias los diferents exemplaris de cada bèstia son regropats sus la taula e una votacion se farà per caduna (la màger part dels enfants sabon sap pas cal a pintrat e la causida se fa sus lo que lor agrada mai). Aprèp l'eleccion, d'unes còpias color dels modèl seràn utilizadas, lo modèl es servat de longa.

La sesilha 14 en seguida de l'eleccion de las bèstias foguèt consagrada a lor mesa en plaça dins l'espaci suls fons amb pegatge. E a la causida dels presents qu'èron imatges portats de l'ostal pels enfants e la regenta. un problèma sortiguèt, lo de la talha dels presents e de las bèstias per lo darrièr imatge. «jogar sus la talha de las còpias»

En sesilha 15, un trabalh collectiu sus la darrièra plancha d'illustracion se botèt en camin cap a sa clavadura. Lo fons foguèt ja fai al voluntariat pels qu'avian acabat un trabalh escalonat sus una setmana tota al biais de çò qu'avian endralhat per la de lor grop del temps de las sesilhas. Lo descopatge en amira de pegatge dels presents e de las bèstias per aquela darrièra illustracion comencèt mas un problèma de la talha dels presents e de las bèstias puntèt tre qu'ensagèron de pausar los primièrs descopatges sul fons :

« Maria-Pèira agacha, es pas possible, Ninòta es tròp grossa e marcha sus la taula !» cridèt MDT d'en primièr. Moment de verificacion puèi de soscadissa del grop amb d'unes

29 Dins annèxa 2. Aisinas de trabalh dins la menada del projècte, 5 la plaça als artistas, trabalh suls fons

30 Dins annèxa 2. Aisinas de trabalh dins la menada del projècte, 5 la plaça als artistas., pintura de las bèstias.

31 Dins annèxa 2. Aisinas de trabalh dins la menada del projècte, 6. Debanament d'una causida

proposicions «copar las cambas», p»pegar las bèstias una sus l'autra» puèi «tornar far en mai pichon» mas un aire de decepcion generala me cunhèt a lor balha la solucion de tornar copiar en mai pichon «reduzir lo modèl», lo vam tornèt e faguèrem d'ensages cap a la solucion del 75%.

En sesilha 16, per afortir la coesion e mostrar l'ample del trabalh ja efectuat, tornèri legir lo tèxte en mostrar los imatges acrocats al tablèu per verificar l'adequacion tèxte-imatge tras qu'importenta pel *kamishibai*. Los morres regaudits dels enfants me balhèt de vam a ieu tanben. Demandèron pas gaire de cambiament, lor agradava, èran tant tament contents d'ausir lor istòria per d'anar cap a la presentacion que clavèrem sus aquò.

Amb la sesilha 17, comencèrem de despartir los rotles pels jorns de presentacions. Es a dire, anonciar, dubrir e tampar lo butai, contar-legir un imatge (tròces de tèxtes), faire passar los imatges... Los qu'èron presents s'ensagèron sulpic a tornar dire lor tròç de tèxte e demandèron de metre lo butai sus la taula « per véser ».

Mas malastrosament aquò se clavèt pas completament qu'i aviái fòrça absents e èra impossible de balhar « ròtles » sens partir de la demanda els enfants.

Las doas sesilhas seguentas son definitivament remandadas amb lo confinament e las mesurar pel tornar a l'escòla.

La 19^{èna} èra consagrada a l'entraînement en condicion reala amb lo *butai* en còla puèi amb lo grop tot que participèt a la creacion. La darrièra deviái èsser la presentacion a las classes de l'escòla e benlèu una seguenta en mai pels correspondents que nos venian véser.

Çò segur, es que traparem un moment de descantonat a la dintrada de setembre (se es pas possible abans) per presentar lo trabalh e plan i botar un punt de clavadura.

Capitol 3 – Organizacion, règlas de trabalh, utilizacion de tecnicas de pedagogia institucionala :

Dins una classa cooperativa, las responsabilitats de l'anar de la classa son despeartidas e discutidas en un luòc que lor es dedicat: lo conselh de classa, lo primièr ròtle de jogar dins e per la classa serà lo mestièr que liga d'en primièr, poder, libertat e responsabilitat vaquí un exemple per mostrar qu'amb cada institucion, «fan una experiéncia de democracia directa e participativa³², la responsabilitat sociala deu èsser apresada per una participacion

32 Dins LAFFITTE Pierre Johan, « Deux régimes d'invisibilité. Une certaine invisibilité, seule condition

sociala activa. Cadun a una responsabilitat d'assumir, es indispensable per la collectivitat e li balha l'escasença d'èsser reconegut e dins l'anar d'un projècte ne serà çò meteís per que capite de foncionar.

De segur, un projècte deu èsser portat per la classa mas per lo véser espelir cal d'en primièr que siá plan soscat pel regent, lo cal madurar, abans de lançar la graneta que menarà a la produccion e a la presentacion per çò que nos pertòca.

Doncas abans de lançar la quita idèa d'un projècte cal s'assegurar de las basas institucionals de la classa, vòli dire amb aquò que per poder s'apiejar, sus las tecnicas Freinet cal que n'i aja d'unes de ja mesas en plaça o mai en foncionar dins la classa concernida. La practica del *Kamishibai* se pòt noirir amb las tecnicas Freinet « classicas » valent a dire, lo jornal, l'album, lo trabalh en còla, la mesa al ponch de tèxte o lo conte en classa entre autres exemples sonque se son costumièras dels enfants e dels adultes que participan al projècte. Se prenem l'exemple del jornal, lo *kamishibai* amai de li empruntar las grandas dralhas d'aprestança coma o avèm vist, a d'unes similituds que podèm puntar, en començar per çò mai evident lo fait que siá una vertadièra produccion collectiva e integratritz de cadun dins lo grop productor la dimension sociala que balha a l'escrit e lo ligam que fa entre l'endedins (produccions) de la classa e l'endefòra (presentacions).

L'importància del « faire per que siá legit, escotat, presentat » qu'avèm ja explicat s'apiejar sus aquela frasa plan coneguda del Celestin Reineta, "*Nous cultiverons avant tout ce désir inné chez l'enfant de communiquer avec d'autres personnes, avec d'autres enfants, surtout de faire connaître autour de lui ses pensées, ses sentiments, ses rêves et ses espoirs.*" Célestin FREINET - *La pédagogie du travail*. Ensagèri doncas de botar en plaça aquel projècte de creacion de *kamishibai* amb los enfants de ma classa de mairala coma o venem de detalhar al Capítol 2 e i vesèm plan que sèm a nos servir d'aisinas « classicas que son lo conselh, la mesa al punt de tèxte, las causidas en votar adaptadas segon lo nivèl de classa coma aquí que lo tèxte liure ven un tèxte cooperatiu amb son illustracion que se bastís en se servir de lor costuma de trabalh individual suls dessenh contats o los pels albums de classa.

Doncas per pausar un projècte dins una classa cooperativa, cal d'en primièr lo menar a l'institucion màger, al cap de l'atomium, al conselh per que siá adoptat (o pas e dins aquel

cas dintrarà pas dins los projèctes de l'annada) coma o faguèri dins los tres projèctes descrits dins lo capítol dos de la partida dos.

Se avèm mantuna aisina a posita en pedagogia institucionala, es en las organizar entre eles que seràn optimisantas dins la menada d'un projècte coma o ditz plan lo Fernand Oury « La diversité des formes de travail impose une organisation complexe et précise . L'organisation au service de l'expression ».

Es plan amb aquela idèa qu'encadenèri las sesilhas dins la sequéncia de trabalh dedicada a aqueles projèctes *kamishibai*, en adaptar segon lo nivèl concernit. E per exemple prene dels albums de classa, la soscadissa individuala endralhada per una idèa de despart que calrà pausar en frases dictadas a l'adulte per las socializar.

Illustracion 6: exemple del primèr album de classa de l'annada 2019-2020

La mesa al punt d'aisinas novelas, transmesas als diferents practicians se fa per que cadun la posca ensajar e adaptar a son grop classa qu'es forçadament diferent per sa quita formacion d'individualitats diferentas, aquò dins una mira d'apropriacion, d'institucionalizacion³³ mas pas brica de normalizacion. Coma ne portam sovent l'imatge fòrt, lo regent es pas un tecnician e los enfants pas rats de laboratòris amb protocòls de seguir e resultas d'obténer. Al contrari lo foncionar se fa per trantalhament, en se faire sieunas las aisinas, las ajustar als besonhs del grop. Lo professor Philippe Meirieu dins *Retrouver le plaisir d'apprendre et d'enseigner*, nos parla de « la fragilité extraordinaire de la relation pédagogique » e nos explica qu'es totjorn la desirança que permet de dintrar dins un aprentissatge, nos cal doncas adaptar las aisinas a la desirança del grop classa qu'avèm en se questionar de longa sus son adequacion.

Capitol 4– Latz cultural

A Calandreta amb la causida de l'immersion lingüistica, menèrem en meteis temps un còdi de comunicacion particular pròpi al grop, del grop pichon es a dire lo grop classa al grop mai bèl dels occitanistas en passar pel grop escòla qu'an de fait una cultura comuna amb practicas ritualizadas per exemple. Es aquel apòrt contextual ritualizat que balharà de

33 Dins *Retrouver le plaisir d'apprendre et d'enseigner*, Philippe Meirieu, Canopé

sens al trabalh endralhat coma aquí dins la creacion de la seguida del kamishibaï del projècte pedagogic academic «Ninòta la marmòta». Vesèm plan amb la soscadissa dels enfants qu'an sulpic religat la sason, la fèsta de nadal amb sa formuleta, lo tornar cada an al meteis moment es plan la pròba de l'aquisicion naturala de marcas dins lo temps. Pensi qu'es çò que nos diguèt la Lisa Gròs³⁴ «Una lenga es un sistèma de signes lingüistics, vocaus, grafics o gestuaus que permeton la comunicacion d'endevès, servís de marcaire identitari per quant ai caracteristicas de l'endevès e de seis apartennéncias socialas . Es un rebat dau monde. La lenga es lo rebat de son espandis de son territòri: Occitània. La lenga servís a aparar sa cultura e assegura la permanéncia d'aquela». Se partissèm de la cultura coma clau d'interpretacion del monde, la lenga ne serà doncas l'explica d'aquela cultura. L'eiretatge cultural d'un endreit, que siá regional o nacional, serà forçadament inter-religat amb sa lenga. La formacion identitària del subjècte tant coma la bastison del « Se » ne seràn la resultanta dirècta. Es amb las tecnicas del Celestin Freinet en s'apiejar sul monde del ròdol de l'escòla tant en sortir de la classa coma en i faire dintrar la lenga e la cultura dels natus qu'ajudarem aquela bastison del ser de l'enfant. Lo conte serà la pòrta de dintrada màger d'aquela cultura e anam ensajar de mostrar d'unas parallèlhs entre *kamishibaï* e conte qu'afortiràn l'idèa qu'es una aisina d'apondre dins la maleta culturala dels regents. En efiech quand lo *kamishibaï* disciplina japonesa arriba en euròpa francofòn cal trapar un biais de qualificar lo practician, e lo tèrme de «*conteur kamishibaï*» dintra dins l'usatge qu'aquel qualificatiu es portaire de sens permet de balhar un sens accessible a totes. Lo conte aparten a la literatura orala qu'aquò's un oximòre se i soscam amb l'oposicion escrit-oral. Çò que nos ven del Paul Sébilot, collector francés del sègle XIX^{en} que cercava títol per una publicacion qu'amassava mantun recits reculhits oralament mas porgits d'una estructura los sarrant d'òbras literàrias³⁵.Dins aquela literatura orala, trapam los mites, las epopèias, las legendas, las faulas e los contes. Çò que nos interèssa es mai lo conte qu'a un ròtle d'integrador de l'individu dins una comunautat e per çò que nos pertòca l'enfant dins lo grop classa d'en primièr.

Del conte tant coma del kamishibaï, podèm retèner qu'as pas de foncion moralizatritz coma o ditz l'autora e scenarista francesa, Marie-Charlotte Delmas³⁶ especialista en cresencias popularas, autora del « *Dictionnaire de la france mystérieuse* » e formatritz *Kamishibaï*. Mas proposa un agach emprent de simbolisme qu'entraïna la reflexion e dins

34 Dins Calandreta 30 ans de creacions pedagogicas, coll. Edicions La poesia, 2009, p.220.

35 Dins M.Aubaret, la littérature...orale, dans le Conte: témoin du temps, observateur du présent, p.17-32.

36 Dins M-C Delmas, rencontres Européennes du Kamishibaï des 2 et 3 avril 2012, organisée à l'UNESCO (Paris). Intervention titrée: Le kamishibaï en france (2 avril 2012).

lo cas de la classa qu'endralha aisidament reflexion collectivas, per ne citat sonque un exemple: MDT«Cossí fa per avançar amb sa bicicleta dins la nèu?» e de dubrir una discutida amb d'experiéncias viscudas dels o dels autres per n'acabar sus un «De tot biais los amics lo van ajudar a butar sa bicicleta sus la nèu» de GB.

Al revèrs de la tradicion educativa de la literatura joinessa occidentala, que nos ven de l'eretatge cultural greco-latin, lo *kamishibai* se plaça mai sus son eretatge asiatic que cèrca pas briaca e educar o a desmonstrar. Es en pausar las causas que lo *kamishibai* va provocar un sentit, una emocion que menarà a d'unes reflrxions. Ademai lo « ligam de solidaritat e d'amistat entre totas las personas presentas » coma o ditz la traductritz Olandesa Karin Van Veldhuizen que n'avèm parlat al capitol 2 de la primièra partida, balha de partatge de sentit e d'emocions pels espectadors que ne van tirar solets lor propri ensenhament, se noirir per creisser dins sa batison personala. Amb la reflexion del ML en seguida de la del GB « E oui, c'est , es plan d'ajudar los amics, moi, ieu, Issa i m'ajuda au travail de la còla e j'ai capitat ». Podèm dire que lo Kamishibai balha pas leiçons mas esvelha a la demarcha d'auto-aprendissatge çò que fa sens dins una pedagogia que s'apieja suls metòdes naturals d'aprendissatge dins las nòstras classas a calandreta.

Lo conte es intimament religat a aquelsa nocion de comunautat, e trapam dins totas las culturas una pactica ancestrala del conte, pas brica jos la forma de l'artistic o l'espectacular mas coma un moment d'amassada que va permetre de servir e transmetre una cultura³⁷ e es sus aquel biais que lo Kamishibai ne pòt tanben èsser portaire de cultura.

Lisa Gròs o ditz plan: «Lei relacions umanas e valors crrejadas dins la cultura d'Òc èran presentas tanben ³⁸». Aquò per pausar una nocion essenciala que transparents dins lo trabalh quotidian qu'es la de « paratge » dins l'acceptacion de sa significacion modèrna qu'es dins lo viure amassa, la laïcitat e la tolerància que me sembla plan faire resson a çò botat en plaça dins la classa cooperativa e dins la mesa en òbra del projècte collectiu de fabricacion ont cadun se traparà una plaça en respècte de la dels autres. E al fial de l'istòria contada dins « Ninòta la Marmòta » los enfants an puntats sulpic d'unes nocions coma la de l'amistat amb las reflexions del GB e ML que venèm de citar mai naut que rejonh la « convivéncia » la que l'escrivan e istorian tolosan Alen Surre Garcia³⁹ nos ne balha una definicion plan actuala «il s'agit d'un art de vivre ensemble dans le respect de l'altérité, en soi et hors de soi et enfin en termes d'égalité ». E doncas coma o precisa lo Joan Francés

37 Dins M.Aubaret, la littérature...orale, dans le Conte: témoin du temps, observateur du présent, p.17-32.

38 Dins Calandreta 30 ans de creacions pedagogicas, coll. Edicions La poesia, 2009, p.222.

39 Dins Le journal toulousain, Jean-François Laffont, 27 janvier 2016.

Laffont dins son article la convivéncia despassa las nocions de tolerància, de partatge, de viure amassa e mena la nocion de plaser, lo de véser un autre diferent de se. Es completament aquò qu'ensajam de portar cap als enfants e a lor desvelopament a través los projèctes propausats.

Se tornam a la foncion d'identificacion comunautària partejada pel conte e lo *kamishibai*, lo podèm prene coma un paradòxa que releven tanben de l'universal. Cada canton a un repertòri propi de contes tradicionals que en aprigondir las cèrcas trapam causas similàrias dins de culturas pro diferentas, una meteissa istòria se pòt trapar amb sas variantas en Occitània, Bretanha, al Liban o en China. L'encastre cultural serà diferent, dins son agach mas lo questionament de basa demòra universal, venent a dire las responsas son balhadas de cultura locala mas las questions prigondas sens gaire variantas.

L'Isabeu Vergnes⁴⁰ nos desmostra amb l'exemple de la mitologia pirenenca çò que ditz «ponts culturaus permanents en Occitania mes tanben sus l'ensemble de la cadena dab las culturas vesias. Lo tribalh realizat per Calandreta e Pèir Salles suu subjècte que horneish exemples numerós de personatges mitologics presents sus l'ensemble deus pirenèus.⁴¹ : *Pirèna, los gigants, la bèstia de 7 caps, les trufandecs...*, autant d'estes mitologics qui trobam dab d'autres noms dens las diferentas partidas non sonque de Gasconha mes tanben deu Bascoat e de Catalonha. Aqueth obratge que hè tanben ligam dab las mitologias grècas, romanas, etc...». L'enfant se va doncas bastir ressorgas culturalas ligadas a un territòri que van l'ajudar a s'enasigar dins lo grop. Mas tanben amb la dubertura e l'acuèlh fait a Calandreta per la cultura de cadun de portar son identitat de l'ostal per la viure e la partejar en classa çò qu'afortirà per el sa bastison èsser multicultural e pels autres d'enriquesir lo sòcle de coneissenças del monde, que lor faràn palancas per comprene çò mai universal, per se dubrir al monde e a sa diversitat.

40 Dins Culturas en Calandretas, Isabeu Vergnes, 2017, p2.

41 - Regents cycle 2 Béarn, Salles, P. Morlaas Lurbe, I. (2007), 7 camins, Calandreta du Béarn - CAP ÒC. (jeu inducteur d'écrits et valorisation du panthéon pyrénéen.)

Partida 3

**Lo *Kamishibai*, un lengatge o d'unes lengatges
meses en òbra ?**

Lo lengatge servís la pensada. Los diferents usatges del lengatge se van aquesir a través d'activitats d'expression, de motricitat, de manipulacions, creacions... Los mots van venir religar l'enfant e sas accions a l'univers de la realitat. Aquel enfant en bastison va faire ligams, e balharà un sens novèl als eveniments tre que los aurà tradusits pel lengatge.

Un lengatge se concretisa dins la(s) lenga(s) jos forma de mots; aqueles mots existisson sonque en rapòrt als autres e van permetre de bastir concèptes. Lo lengatge serà doncas un aparelh simbolic per fargar significacions mas aquò marcha pas sonque per la o las lengas çò qu'ensajarem d'estudiar amb l'exemple del projècte del *kamishibai*.

Una atencion particulara es de portar sul biais qu'aurà l'enfant de dintrar dins la lenga de l'oral cap a l'escrit e se gardam en cap aquela citacion del lingüiste Alain BENTOLILA "Le degré de maîtrise de la langue auquel parvient un individu est directement fonction de la qualité de la médiation dont il a bénéficié dès l'enfance. C'est à travers ces moments privilégiés où on l'aide à dévoiler la langue dans toutes ces dimensions que l'enfant comprend ce que parler veut dire, découvre ce que c'est que lire, saisit les finalités sociales et individuelles de l'écriture." ⁴²projèctes transversals coma lo *Kamishibai* pòdon téner una plaça importanta dins aquel caminament.

Capitol 1 – Aplicacion d'un protocòl o creacion liure, ont es la part de cada aspècte ?

Serà sus aquelas phrasas del Pèire Joan Lafitte des «contingences quotidiennes d'une classe, qui se distribuent en deux soucis : celui de faire grandir librement et puissamment un sujet, et un groupe. Le premier souci signe l'entrée de la libre parole et de la créativité de l'enfant comme dimension primordiale dans le champ des apprentissages. Le second souci prend la forme de l'organisation coopérative des conditions de travail du groupe autour de techniques de vie et de décision, de partage des responsabilités, bref une « discipline de navire » (Freinet) — mais sans autre maître à bord, ni Dieu ni capitaine, que le Conseil»⁴³qu'anam començar en mostrar l'importéncia d' endralhar un projècte amb lo costat previsible de la pedagogia que s'entremescla amb l'aventura umana de la basteson d'un vintenats de subjèctes.

42 Dins BENTOLILA Alain, De l'illettrisme en général et de l'école en particulier, Plon, 1996, p. 47

43 Dins La pédagogie Freinet face aux défis du XXIe siècle, *Année de la recherche en sciences de l'éducation*, 2018, Sous la direction de Pierre Johan Laffitte,p1.

a) Una mesa en plaça protocolizada plan soscada per endralhar lo trabalh

Lo Jérôme Seymour Bruner, psicològ american conegut en Euròpa dins las annadas retenta que tornèt prene los estadis del desvelopament del Jean Piaget mas en furgar mai luènh e ne desveloparà sa tèsi la qual l'enfant a besonh d'interaccion entre lo monde e el meteis per tradusir, explicar. Los geneticians pensavan qu'aquelas etapas èran una seguida temporal immudabla. Lo Lev Semionovich Vigotski e lo Brunei mostrèron que son a se realizar en interaccion permanenta. Lo Vigotski amb sa *théorie historico-culturelle du psychisme* e mai que mai per son insercio sosten que lo psiquisme uman es pas sonque influençat per sas rasigas biologicas e ereditàrias mas tanben e mai que mai per son insercion sociala e culturala. Çò apondut pel Bruner serà de demostrar que la pensada se creà e se modèla jos l'influéncia del contèxte cultural e de las relacions afectivas, de la natura de la tasca, del ròtle dels tèrces que van intervenir.

Doncas aquela causida pedagogica amb una acamp d'organizacion de la classa diferenta d'una aplicacion de sciéncia didactica mas que desplega tota la vida de la classa. Dins lo projècte *Kamishibai* mas tanben dins l'annada tota, aquel contèxte cultural particular, las relacions benvolentas en plaçar cadun sus un pè d'egalitat acompanhar la bastison de la pensada de l'enfant, e d'un meteis temps son camin d'individualitat.

Tot lo long dels exemples del Capítol 2, Las produccions de classa al fial del temps, vegèretz plan que lo trabalh foguèt soscat puèi readaptat al fial de las sesilhas de tal biais que las exigéncias de bastison basicas del projècte poscan espelir mas en meteis temps que lo vam posquèsse demorar quinas que sián las constrenchas que se pòdon apondre al quotidian dins una classa.

Coma o disiá lo Celestin Freinet, « Les enfants n'ont pas soit de libertés, ils ont soif de travail vivant. » e es pr'aquò que cal menar de cotrilha dralhas plan soscadas e expressions individualas vivas de longa encoratjadas que van produsir al final una òbra collectiva unenca mena de « patchwork » d'individualitats botadas en davant dins e per la cooperacion. Es çò que podèm plan notar amb dins la creacion de la seguida del kamishibai «Al país de Ninòta la marmòta », ont seràn mai que mai los o lo trabalh dels qu'èran de costuma « amagats » coma la discreta OI, e lo ML per lors performácias en pintura o lo TE que gausa balhar mai d'un còp son vejaire sens quequejar, que fargaran aquela òbra collectiva.

E coma o marca plan la citacion precedenta del Pèire-Joan Laffitte, lo cap de l'atomium classa es lo conselh⁴⁴ tal coma explicat dins l'annèxa 1 amb sas fichas institucions, es aquí que tot comença vertadièrament.

Dins cada exemple de projècte de classa se vei plan que comença per una proposicion en conselh, que cada cambiament de dralha important se prepausa e se valida en conselh coma per exemple per l'annada 2019-2020, lo remandament de la presentacion als parents a la fèsta de nadal venent: lo jorn de la soca qu'es un jorn plan identificat dins un calendèr de classa a Calandreta.

b) La plaça de la creacion de cadun amb las proposicions e presentacions individualas.

Lo regent es una mena de passaire que fa lo relai de longa entre çò que ven de cadun en lo valorizar, l'exprimir d'un autre biais per lo dubrir al autres e ajudar l'enfant a se realizar dins lo grop.

De còps endralhar mas totjorn en respectar las causidas avèm vist dins la sesilha 7 qu'en fin de discutida, 5 bèstias avian 9 voses, doas foguèron causidas sulpic mas una discutida de las bèlas se'n seguiguèt e cadun capitèt de balhar son vejaire per clavar sus l'abelha que «portariá» mel melhor que lo lop manjaire de bèstias coma o aviá dit lo MC «lo lop mange les autres, c'est le plus fort»

L'afar serà de co-bastir l'istòria, lo recit, la narracion collectiva es a dire negociar una narracion dins l'interpretacion comuna del socio-constructivisme.

La bastison del sens es un moment d'escambi e doncas de negociacion per trapar una construccion comuna que faga sens, que siá coherenta, que concernís la quita matèria del recit es a dire los personatges, lo contèxte, los principis de progression amb los imatges sequencials. Dins tota istòria, i a un personatge principal, un esquèma⁴⁵ que permet de mobilizar les actants.

La nocion d'istòria amb la narracion e la progression dins lo temps, dins lo nombre ne fa un trabalh sus la dimension de l'òrdre, del recit en rapòrt al temps, una mesa en òrdre de l'espaci amb diferents luòcs valent a dire los endreits familièrs per començar que podèm dire cercle 1, lo mai pròche, o marca primièra dins l'espaci, çò que se bota en plaça son senhals fundamentals per que l'enfant posca se marcar dins lo temps, lo monde en rapòrt

44 Dins annèxa1, las institucions, lo conselh, doc 1 e 2.

45 Dins annèxa 3, Esquèma actancial del lingüista semiològ Algirdas Julien greimas.

als èssers. Aquel trabalh sul recit en ordonar, unificar, dintrar dins lo lengatge mas tanben dins l'òrdre simbolic descrit pel psicanalista Jacques Lacans permet de descopar lo real en tròçes que fan sens, serà lo quite rapòrt dels simbòls entre eles que farà sens.

Trabalh que se fa dins un espaci dinamic amb un punt fixe: l'ostal de Ninòta la marmòta (o La classa punt de despart e d'arribada pels del cycle 2 o encara la bòria dins lo projècte de «cadelet detectiu») en punt de partança. L'espaci proximal que se demultiplica : trantalhament amb los punts de marcatge espacials (jos, davant, a costat..) que se dubrís sul monde : « camin, forèst » e en meteis temps sus la pluralitat : de mai en mai de bèstias van aparéisser al fial de l'istòria, per acabar dins la nòstra creacion amb dotze bèstias alentorn de la taula.

Se analisam del biais que nais, çò que truquet ma sensibilitat es lo fait que los enfants an progressat dins lor poténcia imaginària se vei mai que mai pels qu'an pogut participar als dos projèctes de mairala, vòli dire que capitán lèu de cabussar dins proposicion de frases per bastir lo recit .

Aquel recit deu èsser vist coma un processus de formacion collectiu: son pas unicament sesilhas didacticas mas de negociacion del sens. De segur l'òrdre es previst a l'avança pel regent, es la part del projècte didactic de l'ensenhair mas çò qu'es decisiu es d'èsser atentiu a çò que raja dels enfants perqué per nosautres, çò mai important es la construccion psicologica gaireben psicomotriça dels enfants es a dire lo ligam que capitán de faire unificar dins lo temps, l'espaci, la dubertura al monde, a d'èssers singulars (un, dos puèi tres...) çò que lor va permetre d'estructurar lor pròpia concepcion del monde, del temps e de l'espaci mas tanben çò qu'es de l'òrdre de l'imaginari es a dire diferent del real descopat e ordonat son de projeccions identificatoiras possibles coma ne parla lo Fernand Oury .

Çò mai interessant es çò que raja çò que permet d'èsser fidèl a l'evolucion fina dels enfants.

Dins un primièr temps, trapam un personatge amb un ritual un pauc paure e repetitiu mas dins los estadis de desvelopament de l'enfant, la repeticion es necessària per li construsir marcar d'ancoratge, serà çò que van reperar d'en primièr: «la frasa que torna» coma ba dison plan. Aquela frasa serà tanben l'acroca primièra de l'escambi entre contaire(s) e espectadors per exemple per l'istòria « La bicicleta de Valentina » : « Mas jamai arribaràn pas amont, a ... sus una bicicleta tan pichoneta! »

o «Que portarai a Ninòta la marmòta? » pel PPA 2019-2020 que ne farguèrem la seguida.

Didacticament, l'objècte *kamishibai* a una valor antropologica, psicologica, nos balha l'escasença de permetre a l'enfant de cercar çò que lo rassegura per s'endralhar. Mas çò mai important es que siá pas sonque una mena d'aplica, es qu'acompanhe la produccion pels enfants d'una tasca complexa⁴⁶ psiconormativa es a dire una tasca que va mobilizar tant ressorgas intèrnas (sabers e sabers-faire) coma ressorgas extèrnas (tecnicas, aisinas, cooperacion amb sos pars) que va permetre l'expression d'una competéncia. Competéncia tal coma definida dins lo tèxte sòcle (*décret du 31 mars 2015, page 2*) : « *une compétence est l'aptitude à mobiliser ses ressources (connaissances, capacités, attitudes) pour accomplir une tâche ou faire face à une situation complexe ou inédite.* »

Lo concèpte de zona proximala de desvelopament, que sortis del trabalh del Lev Vigotski sul desvelopament precòç de l'enfant, serà plan un afortiment de çò qu'ensajam de desmostrar « Ce que l'enfant est en mesure de faire aujourd'hui en collaboration, il saura le faire tout seul demain ». L'enfant se trapa davant un problèma de resòlver e en ténér compte de las representacions de cadun van capitar amb d'ensajes-errors que seràn valorizats (l'error es expression e solucion del conflicte cognitiu), de trapar amassa la « solucion », la bona formulacion per co-bastir lo recit.

La negociacion del recit se fa doncas en mantuna estapas: d'en primièr çò que torna puèi çò que se complexifica : del nombre creissent de participants, a la modificacion de la frasa que torna ont sonque lo sens demòra en passar per la dub èrtura del luòc, seràn las estepas qu'acompanharan l'enfant dins son doble caminament social e individual de bastison de las foncions psiquicas

Creacion e creativitat que son simonimes de libertat de trabalh Es un trabalh liure amb una postura artistica mas que respond a règlas prescisas. Coma o escrivíá lo Celestin Freinet, « Una pedagogia sens creacion anóncia e apresta una umanitatesterila⁴⁷ ».

Tant pintura coma gredas grassas se devon metre en òbra amb lo respècte dels autres, de las dralhas decididas pel grop. Aquò se pòt botar en plaça dins un mitan dit dubèrt mas enquadrat per limits que garantís a l'enfant seguretat e libertat d'expression.

Lo professor Philippe Meirieu pensa que la resisténcia de la singularitat es la pèira angulara de l'entrepresa pedagogica. Philippe Meirieu cita Fernand

46 Dins La lettre du socle commun de connaissances, de compétences et de culture, La tâche complexe par F. Munck, IA-IPR ; L. Cario, aide-IPR, académie de Nanes.

47 Dins Intervencion del Philippe MEIRIEU al collòqui de l'Universitat Paris X-Nanterre, novembre 2008.

Oury : « l'escòla a per mission de permetre la construccion del subjècte per la mediacion de la cultura...mas la transmission d'aquesta darrièra pòt pas relevar de la pensada magica en abolissant, per decret, lo subjècte real per crear de totas pèças un « subjècte escolar ⁴⁸».

Lo procediment artictic en tot transformar lo metabolisme pulsional en creacion o creativitat menariá l'enfant a venir subjècte del saber.

Capitol 2 – Riquesa dels lengatges utilizats :

Serà aquí qu'ensajarem de mostrar cossí lo trabalh en occitan fa ligam entre los diferents lengatges

Lo *Kamishibai* es un otís que va amassar mantun lengatge en un solet, permet d'abordar lo lengatge dins sa diversitat, de faire circular los diferents lengatges, lo subjècte circula vertadièrament entre los diferents lengatges e l'enfant dintra dins la lenga, l'occitan pren sens.

Lo *Kamishibai* es en immersion dins l'occitan mas dins un meteis temps l'occitan es en immersion dins lo *Kamishibai* o mai sa creacion, las doas immersions son intimament embricadas dins lo far.

a) Dimension lenga occitana.

Lenga e cultura occitana son intimament ligadas dins l'anar de cada jorn amb d'expressions idiomáticas a bodre que fan de longa resson a situacions o experiéncias viscudas. A Calandreta avèm l'occitan coma lenga dels aprendissatges, sa bastison se fa de cotria amb la de l'enfant dins sa plaça de subjècte al dintre del grop. Un imput maximal es necite per afortir lo bilingüisme. Se amai es coblat amb un aprendissatge precòç optimisa la facilitacion portada per la plasticitat cerabrala dels fantons. La preséncia d'aqueles dos factors renforçan bravament las rets de coneccions neuronals.

L'occitan es la lenga que fa créisser dins la societat escòla, volèm dire aquí qu'es la dels escambis, del trabalh o encara dels jòcs mas tanben del poder en miralh a las cenchas de color dels grands qu'an mai de dreits e que la pòrtan als pichon per los ajudar a creisser a

48 Dins Philippe MERIEU, « l'école a bien pour mission de permettre la construction du sujet par la médiation de la culture.mais la transmissioun de cette dernière ne peut relever de la pensée magique en abolissant, par décret, le sujet réel pour créer de toutes pièces un « sujet scolaire ». « Fernand Oury étrangement présent, dialogue avec la figure majeure de la pédagogie institutionnelle.», intervencion al collòqui de l'Universitat Paris X-Nanterre, novembre 2008.

lor torn e venir portaires tanben. Aquí tre la creacion del *kamishibai* sos actors ne son venguts depositari, experimentators. E ne venon portaires al moment de la representacion.

Vesèm plan dins lo primièr tablèu de recuèlh de donadas en sesilha 6⁴⁹ del projècte 2019-2020 que la lenga ja es presenta per mai de 75% de las proposicions e s'afortís al fial de las sesilhas.

De notar quicòm que s'apondèt amb los eveniments dels darrièrs meses, foguèt l'utilizacion del *kamishibai* coma portaire de lenga cap a l'ostal dels enfants de la classa que foguèt utilizat per mantun regent de mairala mai coma o faguèrem a Carcassona⁵⁰

L'occitan pòt prene mile visatges, e aquí serà lo del *kamishibai* e de la doble immersion, la doble penetracion inter-religadas.

b) Dimension plastica.

Un primièr exemple amb lo MC «moi, j'ai dit le renard e j'ai pintrat le cagaròl en bleu e jaune aussi et c'était très beau». Li diguèri «vertat que te siás plan concentrat sus la pintura de ton cagaròl. Demostracion de las bèlas de la participacion activa de cadun amb tot l'ample de l'art infantin coma ne trachava l'Elisa Freinet. Una activitat pedagogica a part entièra que mòstra plan lo «s'apropriar lo mièlhs dire e lo mièlhs èsser» dins la

Illustracion 7: MC que pintra son cagaròl pel kamishibai.

Illustracion 8: OI a l'òbra per sa Ninòta la marmota.

formacion de la persona, qu'aquò nos parla encara mai amb un enfant coma lo MC qu'arribèt en setembre en «fobia escolarà» e trebols del compòrtaments dels bèls qu'èra a metre mai de feutre sus sos vestits e sas taula e cadiera que sus son fuèlh.

Un segond exemple per afortir lo «mièlhs èsser» ne serà, la performança discreta de la OI pels sas doas pinturas particularament menimosas, amb una enveja d'integracion dins lo projècte e de fach dins lo grop per una pichona que

49 Dins annèxa 2, document 1 : Tablèu de recuèlh de donadas en sesilha 6.

50 Illustracion 2 e 3 en pagina 7 per afortir l'introduccion.

demorava encara fôrça en arrièr cap a ara. Sa « Ninòta » foguèt causida! E son Pèire conilh de verif amb fòtos

Las causidas de material e de colors tant pel fons coma pels personatges revertan una negaciacion en seguida de proposicions argumentadas cap a la creacion d'una mena d'estandard comun. Los ensages per la darrièra illustracion amai de la dimension espaciala convocab tanben una idèa de çò que son a esperar, çò que se pòt presentar: «Es pas polit» «Mas dintra pas lo meu!». Seràn menat aquí a trabalh sus l'efièch de superposicion e la reduccion de talha entre autres.

Las votacions per la causida de cada personatges del temps d'un conselh especial, en classa tota, demanda de se questionar sus son sentit cap a « l'òbra ». Son plan lors representacions que los botan a causir que sabon pas brica cal o faguèt. Aquò's una de las competéncias de validar dins lo domeni « agir, s'exprimir amb son còs a través l'activitat artistica ».

c) Dimension espaciala.

Lo *kamishibai* recit lingüística mas font de lengatges, se agacham del costat de l'estructuracion de la scèna del monde, i a quitament un ordonament del monde coma recit amb l'espaci fisic, geometric.

Luòc ont se cal desplaçar, tot aquel trabalh dins la discutida lingüística per contar serà incarnat fisicament dins la bastison dels imatges (èsser a dreita o a esquèrra e se desplaçar per lo botar en plaça, verificar que l'ipotèsi marcha per faire validar pel grop. Coma o vesèm amb l'exemple de la còla ⁵¹, an virat en desplaçar los chòts per pegar melhor al tèxte e a çò important de mostrar per eles « Sénher chòt e Dòna chòta truquèron a la pòrta de Ninòta la marmòta ».

Es plan lo luòc onte los enfants van incarnar los principis abstraches de posicion (davant, darrièr, sus, jos) ja estudiats en motricitat per exemple, una escasença de mai d'incarnar lo lengatge per se l'apropriar e l'explicar en demostrar. Per exemple se tornam a l'exemple de la mesa en plaça del parelh chòt: LI aviá pausat Dòna chòta dins l'imatge primièr e GB lo Sénher chòt mas lo BBG diguèt « Dòna chòta s'en va! » Li respondet « non » e la cambiet de plaça. Mas la MDT diguèt « trapi qu'es tròp luènh per truca » e la sarrèron de la pòrta.

Lo *kamishibai* en tant que mesa en scèna del monde intègra l'enfant dins la quita mesa en scèna, permet a l'enfant d'èsser lo subjècte que conta, li permet d'èsser un subjècte de lengatge alara que dins d'unes situacions mai abstraitas, tròp brancadas sus la sola

51 Dins annèxa 2. Aisinas de trabalh dins la menada del projècte, 9 exemple de mesa en plaça.

dimension lingüística podriá aver de mal d'i dintrar. Lo trabalh de posicion amb causas que semblan raja de la sorga del biais que se faguèt, es a dire qu'avián completament en cap ont caliá pausar las bèstias de pegar: « sul camin dins la forèst » per la còla 2 , « davant la pòrta en trucar » per la còla 1 e « davant la pòrta, an tindat » per la còla 3. Degun ne faguèt montar un a l'arbre, o lo botèt al revèrs cap en bas. Aquò un demostracion de las bonas qu'en viure l'accion, la transposicion espaciala pausa pas brica problèma.

Sens doblidar la plaça privilegiada del diseir amb lo *butai* que fa ekran entre el e l'auditòri. Contitua una mena de trempolin de presentacion amb per exemple dins l'experiéncia en classa en 2017-2018. Dos enfant, qu'èron cencha grisa en lectura, fasián de longa legir lors tèxtes per de mai « grands » en lectura o pel regent al moment de la causida de tèxtes⁵². Al moment de la presentacion a las autras classas de l'escòla, se botèron darrièr lo butai per legir lor partida de tèxte e qu'o faguèron perfièchament. L'experiéncia lor balhèt vertadièrament fisança pels autres moments de lectura a votz nauta.

d) Dimension corporala e vocala.

La plaça de cadun alentorn de la creacion, los espacis utilizats, las libertats tot sembla afar de sentir prigond cap a la realizacion.

De veéser lo BBG, dreit a pintrar que de costuma s'assetta sonque a sa plaça. Li cal sas marcas precisas per capitat de cabussar dins una activitat en causa de sa particularitat de sureficiéncia e qu'aquí se daissa anar sens se cunhar. Aquò mòstra plan l'ambient apasimant de la tasca qu'es a realizar

Per la creacion del fons⁵³, un trabalh a 6 mans la màger part del temps sus un meteis fuèlhs alara qu'es encara complicat per d'unes de partejar un banc e aquí son a s'amolonar sens pas pus faire cas de pas res. Son amassa dins la capitada de lor coloratge. De remarcar tanben coma se vei sus d'unes fotografias que per aquel trabalh d'impression del fons an espontanèament mudat sus una taula mai bèla reservada de costuma als de cicle 2 quand venon dins la nòstra sala. Seríá una marca de creis?

Quicòm que m'interpelèt amb los dos enfants MC e TTV qu'an de costuma problemas per contener lors prestacions vocals e que se batan a cridar o cantar del temps d'un trabalh èran investits dins lo projècte e pas un còp son sortits de l'encastre, al contrari an respondut en seguir las dralhas e en daissar anar lor sentit.

52 Dins annèxa 1, document 2, partida 3, la causida de tèxt, Patrici Baccou.

53 Dins annèxa 2. Aisinas de trabalh dins la menada del projècte, plaça als artistas.

Del costat de la presentacion del Kamishibai vésem dins l'exemple de l'annada 2018/2019 que los enfants an totes capitat de se botar darrièr lo butai mas la presa de paraula èra pas mestrejada a la debuta tant dins lo ròtle de téner (pels PS sonque) coma dins l'intensitat qu'èra a tornar trabalha per totes.

Al contrari, ongan, pels qu'an demandat « d'ensajar per véser » en sesilha 17, la votz èra nauta e clara. Benlèu que l'ensag d'oralitat de l'an passat aviá ja portat sas fruchas e en èsser tant auditor coma diseire avián comprés d'unes especificitat de l'exercici.

E apondrem una darrièra observacion cap a la dintrada dins la paraula, per afortir sa plaça dins lo grop. Los enfants son a descobrir lo lengatge, èsser subjèctes que s'exprimisson e doncas lo *kamishibai* es l'aisina a priòri perfiecha per ajudar a la dintrada dins lo lengatge. En 2018-2019 vegèrem lo AZ, enfant de pichòta seccion que parlava pas cap a genièr, que venguèt amb son grop darrièr lo *butai* per faire resson pro fòrt als mots que veniá de dire lo grand de son grop. La EB que s'amagava de longa darrièr sas mas quand presentava un libre o un objècte amb una votz pas totjorn de bona compreson que se botèt en cap de grop en dire tot lo tèxte qu'avián preparat. Per la AE, blanca en lectura, sa lectura darrièr lo butai de la primièra istòria de l'annada foguèt una pòrta dubèrta a d'ofèrtas de lecturas al canton bibliotèca.

Al primari es un otís de tria per ajudar a capitar de tornar jogar lor dintrada dins lo lengatge es a dire una aisina de remediacion que pòt tanben jogar lo meteis ròtle per la lectura segon lo nivèl de l'enfant (ex del CE1/CE2). Mas mai encara un otís terapeutiç qu'es estructurant dins l'espaci e lo temps. Amai podèm apondre lo costal dinamic de l'aisina es a dire mai qu'un imatge fixe aquí cambiament a cada plancha d'illustracion tant pel qu'agacha coma pel que fa avançar l'istòria amb lo cambiament d'imatge. Aquel costat dinamic ne parlèrem tanben dins lo processus de creacion . Cada enfant podrà presentar l'istòria del *kamishibai*, e ça que la una partida d'un discors collectiu doncas l'enfant s'integrarà dins un discors qu'es mai grand qu'el meteis, participa d'aquel discors, lo que lo grop a creat, discors que l'ajuda a parlar des per el en son nom pròpi e es un escasença d'èsser pas pus solet e l'ajuda en meteis temps sonque per çò qu'el meteis fa partida del grop que l'a creat. Podrà torna prene l'estructura del discors del grop e s'entraïnar a lo presentar en son nom.

e) Dimension emocionala.

Al moment de balhar un nom de bèstia a la sesilha 6 que ne trapam qu'an plan aimat dins d'unes istòrias amb per ne citar sonque un, lo conilh qu'es citat mantun còp amb

lo pichon nom de «Pierre o Pèire» qu'es sens ges de dobte en resson a las istòrias plan conegudas de la Beatrix Potter tradusit dins un fum de lengas, mas tanben lo dodon del TE o del MDG pichòt fraire de la PDG e darrièr dintrat dins la nòstra classa.

Per d'autres proposicions, nos podèm tanben pausar question, consigna pas completament integrada amb lo luòc e la sason o bravada per ensajar sa bèstia preferida coma l'elefant del GB que dirà aisidament «un elefant viu pas dins un bòsc a la montanha...». Vesèm plan aquela dimension emocionala amb la proposicion del TTT que nos ditz «lo caval e que lo nomena Apache» aquò èra son cavalet de la sortida de classa de fin d'annada passada a la bòria. E se nos rementam d'aquel jorn important ont despàsèt sa paura e montèt sus l'esquina de la bèstia per una passejada que li agradèt fòrça fin finala e que lo faguèt créisser en despassar sos blocatges e prene una plaça nòva dins la classa...

La causida de las bèstias, en sesilha 7⁵⁴ es un moment tras qu'important que calguèt a cadun mestrejar la frustracion balhada dins aquel moment. Valent a dire que sas proposicions sián «criticadas», refusadas, o pas brica causidas... Aquò se passèt de plan, pas ges de protestacion, colèra o lagremas per çò que tot es argumentat, la plaça de l'enfant e sa paraula son de longa respectadas. Ne serà meteissa farina en conselh per la causida de las bèstias pintradas. La bastison dels imatges es un moment d'escambi tant coma lo del tèxte e doncas de negociacion per trapar una construccion comuna que faga sens pel grop, que siá coerenta amb el. Per exemple: Lo lop qu'aviá 9 vòts en sesilha 7⁵⁵ foguèt pas retengut MC «lo lop mange les autres, c'est le plus fort», «Non il manja pas les bèstias!»ML, «Vrai lo lop manja totjorn los autres, los 3 porcets e les cabras»BBG, demandi «de que fasèm d'aquel marrit lop?» PDG, OI, MDT e LI «on l'veut pas!» doncas serà l'abèlha que serà causida e aquí vesèm plan las emocions dels enfants prene lo dessús mas que capitan de faire sens entre eles per balha una justificacion comuna a la causida.

Se agacham la resulta de la produccion, es una mena de discors ont i a tornars mena de repics qu'escandan l'istòria amb entre eles causas que càmbian que van evoluir: las bèstias, lo camin, lor nombre.

Mas se inversam l'agach e que premèm pas pus lo *Kamishibai* coma una resulta mas coma un processus de construccion descobèrta que l'òrdre de victòria, de mestresa de çò qu'es una mesa en recit es d'en primièr l'estatica qu'arriba per çò que es çò que i a de mai

54 Dins annèxa 2: Aisinas de trabalh dins la menada del projècte, Las causidas per la bastison de l'istòria, doc 1.

55 Dins annèxa 2: Aisinas de trabalh dins la menada del projècte, 3 Las causidas definitivas.

estructurant doncas l'interès del *kamishibai* es dins aquel acompanhament mimetic del procediment d'aquisicion pels enfants de la mesa en recit.

Capitol 3 – La lenga cap al plurilingüisme :

a) Familhas de lengas a Calandreta.

A Calandreta, çò sonat "familhas de lengas", es çò practicat dins cada classa, brica en aplicacion mas botat en practica, adaptat en questionament per de practicians que son tant enfants coma adultes que sián ensenhaires, parents o intervenents exteriors...

Los enfants van experimentar una gimnastica interlenga qu'amb lor plasticitat neuronal los va menar a una soplesa cognitiva que podran desplegar long de lor vida tota.

En d'autres tèrmes, l'ensenhament de las lengas se fa sus un apròchi plurilingüa tal coma definida pel Conselh de L'euròpa dins l'encastre europenc comun de referéncia per las lengas (CECRL). Son objectiu general n'es aprener las lengas coma o preconiza. Aquò fait dins las dralhas actualas en didactica : dralha accionala al servici de la realizacion d'una tasca finala per l'execucion tascas «diferenciadas» que van explorar las cinc activitats lengatgièras notadament. La lenga d'ensenhament es una lenga otís al servici dels aprendissatges disciplinaris e linngüistics dins un meteís temps.

L'enfant desveloparà son repertòri pròpri a l'agach de sas experiéncias lengatgièras familialas, socialas e escolaras que formaràn sa competéncia comunicativa basada sus l'interaccion e la correlacions de las diferentas lengas. L'occitan, lenga dels aprendissatges ten la foncion de lenga vertebrala dins l'intercompreson en familhas de lengas. Las construccions cognitivas son optimizadas per las activitats lingüisticas a caractèr ipoteticodeductiu que desvelopan tanben las capacitats de traitement de l'informacion . Aquelas estratègias d'aquisicion que son las d'aproximacions optimisantas ne van faire resson suls aprendissatges plurilingües meses en plaça dins musicas de lengas.

En començar « familhas de lengas » tre la mairala, nos apiejam sus l'imput maximal tal coma per l'occitan. La contrastivitat que pren basa sus las doas percepcion, contunha e categoriala, mòstra son eficacitat dins la categorizacion dels fonèmas sonque pels ausits abans lo periòde critic. Se un fonèma es pas ausit abans lo periòde critic, serà impossible d'o diferenciar doncas de categorizar e de comprene de mots o frases d'una lenga desconeguda.

Lo *Kamishibai* plurilingüe, per balhar l'escasença d'ausir mantun mot dins mantuna lenga e doncas de se fargar un panèl plan variat de fonèmas nos sembla essencial.

De segur la tòca n'es pas de remplaçar totas las autras aisinas mesas en plaça dins las classas per faire dintrar mantuna lenga. Serà de s'apondre per valorizar lo patrimòni de cadun en portar mots de l'ostal, de viatge...dins de moments plans identificats.

Las formas ne son variadas segon las classas mas d'unes se trapan regularament:

- Poesias, cants comptinas dins mantunas lengas que pòdon trapar un fial conductor sus una tematica de projècte per exemple natura, viatge, noiridura...
- D'afichatges per se saludar, per se presentar, dire las colors, las plantas...
- Utilizacion d'aquel vocabulari del temps dels rituals de crida, de desjunar partejat.
- En presentacion de lenga pels cicles 2 e 3.
- Pels anniversaris

Çò important es d'o ritualizar de plan per balhar una regularitat, de ne faire una mena de costuma de classa.

Una anecdòta que nos sembla ilustrar aquela costuma de passar d'una lenga a l'autra, quora legiguèri « le bonhomme kamichibai »en explicar los « *gaitos* »me diguèt «e ben òc coma gaita » pronociat [gaitɔ], «los enfants lo gaita(n) e ben vertat aviái pas fait lo ligam mas benlèu qu'ai pas agut la meteissa plasticitat neuronala.

b) L'aventura de Dullala e los concorses plurilingües.

Foguèt en 2015 que DULALA, d'una lenga a l'autra, lancèt son primièr concors

Kamishibai plurilingüe: « Des histoires et des langues !» . Dulala es un pòl nacional de ressorgas e de formacion sul bilingüisme e l'educacion al plurilingüisme.

Sa tòca es favorizar lo viure amassa al travèrs de l'educacion dels enfants a la diversitat de lengas e culturas, çò que fa completament resson amb çò trabalhat a Calandreta amb « familles de langues e musiques de langues ».En s'apiejar sul constat qu'un tèrç dels enfants parlan una segonda lenga a l'ostal fa a minima doas lengas quand arriba pas a tre o quatre (lenga de l'ostal, de l'escòla, del país per carrièra, de viatge...). vertat es que las nòstras societats contemporanèas son de mai en mai multilingüas. Lo plurilingüisme ven de mai en mai una competéncia valorizada e avalorable en Euròpa mas totas las lengas o son pas al meteis nivèl dins la societat segon se son vistas coma beneficas o rentables cap al trabalh. Mas en classa es completament diferent e totas las lengas son de metre en davant coma un tresaur personal de partejar. Las que son intimament ligadas al subjècte ne seràn encara

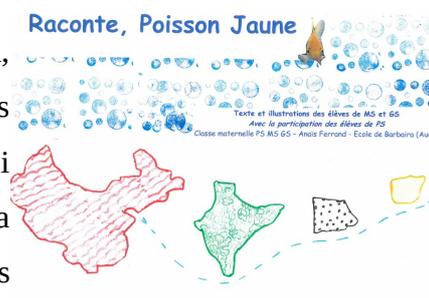
mai de palfèrs per sos aprendissatges e sa benestança. Kamilala, es la branca de Dulala consagrada al concors *Kamishibai* plurilingües pels enfants de 3 cap a 15 ans. Cada an, lo jurada es encarga d'elegir quatre laurejats es a dire un per cada escalon (3-6 ans, 6-10 ans e 10-15 ans) mai un que balharà lo bati cò e que serà benlèu editat. Dins la jurada del concors se trapan monde de mantun univèrs: educacion nacionala, illustracion, edicion, cultura japonesa e de segur plurilingüisme. De notar que tal projècte es sostengut per lo Ministèri de la cultura (DGLFLF) e la Fondacion de França.

En 2019/2020 n'es lo cinquen concors amb «Je me souviens» a l'agach del recuèlh de brigalh de l'escrivan e verbicruciste Georges Perec qu'es dubèrt a totas las estructuras educativas en França metropolitana, los DROM COM tant coma a las estructuras francòfonas del monde (dintradas dempuèi 2017).

Sus lor pagina Kamilala⁵⁶, nos expliquan qu'una participacion que siá en plaça d'autour coma d'espectator d'un kamishibai plurilingüe, aquò permet de desvelopar competéncias en «littéracie»⁵⁷ es a dire qu'es en expleitar las diferentas lengas, los enfants van conscientisar lo biais de pronociar puèi escriure los mots dins la lenga de l'escòla tant coma las autres utilizadas dins lo kamishibai.lo monde. Lo kamishibai plurilingüe en resulta d'un trabalh collaboratiu, mòstra del temps de la cooperacion dins la bastison de l'istòria que son a s'apiejar l'un l'autre sus la competéncias lingüísticas de cadun per afortirlor lo panel del grop e dins un meteis temps lo lor propi. Serà coma aisina de narracion que lo kamishibai plurilingüe menarà los enfants a prene la paraula, pausar lor votz, jogar dins la lenga de socialisacion tant coma dins langas novelas o d'une conegudas per eiretatge que seràn en meteis temps valorizadas.

En 2018/2019, Grècia, Portugal e Itàlia an tanben caduna portat un concors de Kamishibai plurilingüe.

L'Anaïs Ferrand, professora de las escòlas a Barbaira, un vilatjòt audenc se lancèt dins l'aventura pel concors 2015/2016 dins la categoria 3-6 ans e capitèt lo prèmi amb «Raconte, poisson jaune» que nos conta la passejada d'un peis chinés, utiliza tres lengas principalas

que pòdon èsser utilizadas per contar: Lo Francés, l'Occitan Lengadocian e l'Anglés dins cada país

Illustracion 9: Premi categoria 3-6 ans 2015-2016, Barbaira (11)

56 Dins Kamilala, impulser des projets créatifs ouverts sur les langues et les cultures.

57 Dins La littératie, Conceptions théoriques et pratiques d'enseignement de la lecture-écriture, Catherine Brissaud, Christine Barre De Miniac, Marielle Rispail editions l'harmattan, collEspaces discursifs, 2004, P.358

traversat s'apuèja sus mots aisinas e coma aquò Chinés, indian, Arrabe e Espanhòl se mesclan naturalament a l'istòria, son mots de polidesa que se pòdon aisidament gardar en cap per un pichon de mairala e ne fa una dintrada de las bonas pel plurilingüisme tal coma n'avèm parlat per Calandreta del temps del ritual de la crida o del dejunar partejat.

Per ongan, lo Clément Robin d'en çò de Dulala, me respondèt qu'avián recebut mai de setanta *kamishibai*. E cap a la preséncia de las « lengas regionalas de França» i aviá sonque dos pel Catalan e un pel Basque, Breton e Corse.

Pel CIRDÒC coma ne parlèrem al capítol 3 de la partida 1, un concors foguèt organizat sul temps de l'annada escolarà 2013-2014, « Sabi dire una istòria en occitan amb un *kamishibai* » qu'aviá una tòca d'interpretacion d'istòrias amb una lectura e una video de far comptèt cinc cent ueitanta enfants despartits en 7 categorias premiadas segon los cicles e lo biais de faire d'occitan per exemple: « ensenhament bilingüe a paritat orària o escòla immersiva », « ensenhament d'iniciacion o de Lengua Viva ». La resposta a la question «E que farem en 2014-2015?» nos agradèt plan. N'avèm seguit l'exemple: « Kamishibaiar (1er grop) Kamishibaiarai ! Kamishibaiaràs ? Kamishibaiarà ! Kamishibaiarem ? Kamishibaiaretz ? Kamishibaiaràn !⁵⁸ ».

Se agacham del costal dels ostals d'edicions ne vesèm d'unes virats particularament cap al plurilingüisme:

Las edicions Callicéphale que festejan los 20 ans d'edicions amb mai de ueitanta títols, n'an vint e tre que son bi o trilingües amb de francés, d'alemand, d'anglés e d'alsacian.

En çò de Lirabelle, serà un total de 94 títols de *kamishibai* amb 49 multilingües ont cal apondre los 10 títols co-editats amb lo CIRDÒC que dison comanda especiala fòra catalòg.

Per Grandir e Papiers coupés, seràn 40 títols amb 10 multilingües en çò de Grandir. Vaquí çò que respondèt l'Isabelle AYME.

Per kamishibaïs éditions, sera mai de 130 títols e 8 bilingües francés-anglés e 1 francés-occitan.

Aquò per ne citar d'unes dins l'amira balhar una idèa. Vist l'ample que prenguèt l'edicion de *kamishibai* es complicat de ne faire lo torn en qualques linhas.

58 Dins Jornada CREO 2014, resultas kamishibai, de kamishibaïs per aprene a parlar, Gèli Arbousset.

Conclusion

Per començar, la cerca menada sul *kamishibai* me'n faguèt descobrir sas milas facetas e me noiriguèt tant sul plan de ma practica de classa coma sul plan cultural. Serà doncas un bilanç positiu e portaire de sabers, saber-èsser, saber-faire que faguèron dintrar los enfants dins los aprendissatges.

Coma o ditz plan lo Caudi Marti⁵⁹, en faire lo mestièr de regent es a cada projècte tornar aprene lo monde amb los enfant. E es vertadièrament aquò que se verifiquèt amb la creacion de *kamishibai*, eles descubriguèron un fum causas que s'aproprièron e los faguèron créisser mas dins un meteis temps me mainèri de lors espèras, lors dificultats, de lors capacitats se despassar per la capitada del grop.

Lo trabalh en primari serviguèt d'apièja a ma cerca perque es revelator de comparar lo primari e la mairala. Las aisinas institucionals son mai mestrejadas en primari, es doncas es mai aisit de gardar la dralha didactica primièra tot en s'apiejar de longa suls apòrts dels enfants. Per la mairala, l'espaci temps es totjorn diferent, lor cal daissar temps per s'apropriar las causas, lo biais de far es adaptat de longa al desvelopaments dels enfants e a lors responsas coma o avèm vist dins las explicas dels projèctes.

Los enfants participan activament a la produccion del discors, gerisson lo *kamishibai*, prepausan un lengatge. Lengatge fargar el meteis de mantun lengatges. E çò que lo fa important per cada enfant es d'aparténer a aquel lengatge pauc impòrta lo codi dins qual vendrà sa paraula que siá lenga, lengatge del gèste...

Totes fisicament participan del meteis espaci.

Lo *kamishibai* es doncas una aisina integratritz, crèa una escasença de coesion gropala es a dire lo *kamishibai* solet servís pas gaire mas es una aisina interessanta dins la dinamica del grop qu'es tornada dins la nòstra classa la jornada tota. Se l'otís didactic solet servís pas pus tre qu'a servit, aquí al contrari, lo *kamishibai* servís vertadièrament a ajudar la bastison de l'èsser de lengatge qu'es l'enfant, n'es una condicion per èsser brancat sul mitan tot entièr, al grop. Lo *kamishibai* es una aisina demest las autras de la classa cooperativas e es plan perquè n'i a d'autres utilizadas regularament qu'avèm citadas dins aquel memòri que podrà nos mostrar son eficacitat. Es a dire, es plan per çò que los enfants podràn immediatament tornar investir la presa de paraula dinamica del *kamishibai* a d'autres luòcs e moments de la vida de classa que s'intègra coma aisina suplementària al panèl

59 Dins Jean-Pierre Baro, film Marti 17.

existent. Se aquèl ret existís pas, alara lo *kamishibai* se trapa isolat e sas qualitats pòdon pas infusar dins lo demai de la vida de classa es doncas pr'aquò que lo *kamishibai* deu èsser en ligason estrecha amb lo demai dels otisses dels metòdes naturals d'aprendissatge mas èsser religat vòl dire qu'aquelas aisinas en tornar ajudan a la realizacion del *kamishibai*.

Lo projècte capitèt de me convèncer de l'interès e de la riquesa pedagogica del *kamishibai*.

Amb pauc de mejans, encoratja la cooperacion e la coesion dins la classa. En s'integrar al panel de las aisinas ja utilizadas, permet de balhar de sens als aprendissatges disciplinaris e aquò val del cicle 1 al cicle3.

Me balha enveja de contunhar l'aventura de presentacions mas tanben de creacion en s'ensajar l'an venent al plurilingüisme de kamilala.

Bibliografia

BACCOU Patrice, De la classa-passejada de Celestin Freinet a la formacion pedagogica cooperativa dels mestres de las Calandretas, memòri de Master 2, Université de Perpignan-Via Domitia, 2012.

BENTOLILA Alain, De l'illettrisme en général et de l'école en particulier, Plon, 1996, p. 226.

BOURDIER Françoise, Le kamishibai, dossier Images, La revue des livres pour enfants, n°98-99, automne 1984.

DEDIEU Mirelha, Un apròchi didactic e pedagogic a l'entorn de la creacion d'albums del tèxte liure e de la correspondéncia dins una classa de Calandreta al cycle II, memòri de Master 2, Université de Perpignan-Via Domitia, 2012.

DOLTO française, Tout est langage, Edition Gallimard, 1995, 269 p.

FREINET Célestin, « Dits de Mathieu-L'acte de création », Cannes, L'Éducateur, n°7, 1956.

FREINET Celestin, Essai de psychologie sensible, Edition de l'École Moderne 1994. P 422.

FREINET Celestin, La méthode naturelle, Paris, Seuil, 1963 FREINET Célestin, Les invariants pédagogiques, Bibliothèque de l'École Moderne, n°25, Cannes, École Moderne Française, 1964.

LAFFITTE Pierre-Johan, COOPÉRATION, ÉDUCATION, FORMATION, La pédagogie Freinet face aux défis du XXIe siècle

Année de la recherche en sciences de l'éducation 2018, Association Francophone Internationale de Recherche Scientifique en Éducation n°2018, ed.L'Harmattan, 310p.

LAFFITTE René, Une journée dans une classe coopérative, Editions Matrice, 1997.

LAFFITTE René, Mémento de pédagogie institutionnelle : faire classe un milieu éducatif, Editions Matrice, Broché-2000.

MAC GOWAN Tara, *The kamishibai Classroom, Engaging Multiple Literacies Through the Art of Paper Theater*, New York, kamishibai for Kids, 2014.

MONTELLE Edith, *La boîte magique, le théâtre d'images ou kamishibai*, Callicéphale éditions, 2014, 120 p.

NASH Eric.P, *Manga kamishibai : du théâtre de papier à la BD japonaise*, édition de la Martinière, traduction de Jean-Yves Cotté.

PRADAL Irena, *La correspondència escolar: D'une tecnica Freinet a una institucion de classa*, Memòri de Master 2, Université de Perpignan-Via Domitia, 2012.

ROBIN Isabelle et AVPI-Fernand Oury, *La pédagogie institutionnelle à l'école maternelle*, Editions Matrice, 2011.

SAY Allen, *Le bonhomme kamishibai*, Edition l'école des loisirs, collection les lutins e l'école des loisirs, 2009, traduction d'agnès deasrthe.

Collectif: BRISSAUD Catherine, BARRE DE MINAC Christine, RISPAIL Marielle, *La littératie, Conceptions théoriques et pratiques d'enseignement de la lecture-écriture*, éditions l'harmattan, collEspaces discursifs, 2004, P.358

Collectif enseignants de l'école moderne-Pédagogie Freinet, *La pédagogie par ceux qui la pratiquent (malgré tout)*, Editeur:La Découverte, Edition:Maspero, Collection:Malgré Tout dirigée par Emile Copfermann, 299P, Paris, 1975.

Collectiud'autors, *Calandreta 30 ans de creacions pedagogicas*, Edicions La poesia, 2009, p.386.

Sitografia

https://locirdoc.fr/wp-content/uploads/2017/05/01-CIRDOC_Catalogue-kamishibai-occitan.pdf

<http://www.occe.coop/~ad18/spip.php?article148#premier>

<https://www.vivrelejapon.com/a-savoir/comprendre-le-japon/kamishibai-theatre-papier-ambulant>

<http://fabrica.occitanica.eu/fabuzz/11511>

<https://www.dulala.fr/>

<https://www.youtube.com/watch?v=PwWa0ZxrnJ8>

<https://www.youtube.com/watch?v=k8Ewtci-T64>

<https://www.youtube.com/watch?v=LBeupNw5Olw>

<https://www.youtube.com/watch?v=8qh-eP9d52c>

<https://kamilala.org/ressources-pedagogiques-3-6-ans/> e <https://kamilala.org/>

<https://eduscol.education.fr/experitheque/fiches/fiche8917.pdf>

<https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F32926>

[Programme détaillé d'enseignement de l'école maternelle](#)

[Exemples de progression des apprentissages à l'école maternelle \(PDF - 235.6 KB\)](#)

http://ww2.ac-poitiers.fr/dsden79-pedagogie/IMG/pdf/diaporama_reperes_chrono_langage.pdf

<https://www.dulala.fr/>

<file:///D:/Documents/Downloads/La%20lettre%20socle%20commun%20N%C2%B02.pdf>

Taula de las annèxas

ANNÈXA 1 : LAS INSTITUCIONS.....	60
1. LO CONSELH.....	60
2. LO TÈXTE LIURE, LA CAUSIDA DE TÈXTE E LA MESA AL PUNT DEL TÈXTE.....	65
ANNÈXA 2: AISINAS DE TRABALH DINS LA MENADA DEL PROJÈCTE.....	68
1. ÇÒ QU'AN RETENGUT DE LA PRESENTACION.....	68
2. TABLÈU DE RECUÈLH DE DONADAS.....	69
3. LAS CAUSIDAS PER LA BASTISON DE L'ISTÒRIA.....	70
4. ESPELISSON DELS TÈXTES.....	71
5. LA PLAÇA ALS ARTISTAS.....	72
6. DEBANAMENT D'UNA CAUSIDA.....	73
7. LAS BÈSTIAS.....	73
8. LOS FONTS.....	73
9. EXEMPLE DE MESA EN PLAÇA.....	73
ANNÈXA 3: LAS PRODUCCIONS E SUPÒRTS.....	74
1. LO TORN D'OCCITÀNIA DE LA CLAVETA MIRGALHADA.....	74
2. CADELET DETECTIU (SUPÒRT).....	75
3. AL PAÍS DE NINÒTA LA MARMÒTA (SUPÒRT).....	76
4. AL PAÍS DE NINÒTA LA MARMÒTA: PRODUCCION DE MS-GS.....	77
ANNÈXA 4: LOS CONCÈPTES.....	78

ANNÈXAS

Annèxa 1 : Las institucions

1. Lo conselh.

Objectius*

- **General:** Organizar la vida en classa cooperativa.
- **Particulars:** Balhar un luòc identificat ont regent e enfants escàmbian sus la vida de la classa.
 - Decidir de las règlas necessàrias al bon foncionar de la classa (n'apondre o ne traire tre que cal).
 - Tomar ne parlar se cal e tomar direçò que revèrta de caduna, l'engatjament de respectar o la multa se es transgredida.
 - Capitar de demorar concentrats 35 minutas.
 - Formular corrèctament son argumentacion per convèncer los autres socias.
 - Prepausar de solucions
 - Prene de decisions aplicablas dins e per lo grop classa
 - Balhar son posicionament pel vòte
 - Regulacion sociala (apasima)

Finalitat*

Balhar un encastre per gerir una classa cooperativa, es lo onglè de l'atomium.

De banament*

Lo moment es plan identificat sus l'emplec del temps (divendres de 9h55 a 10h30)
 Nomeni lo moment e los qu'an la color (ròse escure mai) s'acampan alentorn de la taula-flor.
 La regenta fa de secretària e de presidenta (tom de paraula, escota, vòts, respècte de las leis)
 Comença totjorn amb la frasa «Dubrissi lo conselh del... demandi l'escota»
 Tomi legir las decisions
 puèi amb las rubricas qu'an un òrdre identic «qual a ...»

- Informacions
- Questions / Demandas
- Proposicions
- Remarcas / Criticas
- Mercejament / Felicitacions

Tom i legir las decisions del conselh del jorn
 S'acaba per la frasa de clavadura «Tampi lo conselh del...»

Tre que se parla d'un enfant o adulte qu'es en defòra lo fasèm dintrar del temps que se parla del.
 Un reson de las decisions es feita a la classa tota abans lo bilanç de fin de matina.
 En miralh de ma segonda visita e la discutida que seguigèt, tot enfant pòt s'interessar, escotar, mas serà sortit se geina sens esperar 3 tissions.

2 conselhs especials pòdon èsser demandats o previstes als mens a cada periòde (ont la classa tota participarà): Lo conselh de mestiers e lo conselh de colors.

Se debana totjorn dins lo meteis luòc (sul costat del canton alentorn de la taula flor) e dins lo temps identificat.

De preveire 2 bancs, la taula, una cadiera, lo quasèm de conselh e los estilòs.

Competéncias* Aprene amassa e viure amassa

- Proposicion, compreneson e mesa en òbra d'una leis per respondre a un problèma rescontrat
- Respècte de l'autre e dreit al respècte en tomar.
- Utilizacion e respècte de las leis e règlas mesas en plaça dins l'encastre de la classa
- Sens de las responsabilitats = prepausar de solucions pel collectiu, participar a un vòte.
- Capacitat a exprimir son vejaire (per cada itèm), mobilizar sas idèas, causir son vocabulari, cap a una expression qualitosa.

Conselh, leis e règlas de vida

Xavi Ferré - 2012

Lo Conselh de cooperativa es la diáu del sistèma-classa. Es definit per un luòc dins l'espaci (totjorn al meteís endrech) e un luòc dins lo temps (inscrich dins l'emplec del temps e limitat a 40 minutas maximum). Los mainatges e lor regent parlan de lor vida escolara jornalièra dins la tòca de la melhorar (presa en carga de lor administracion pròpra, de lor present e de lor avenir).

Segon Fernand Oury¹ : *"Le Conseil, réunion d'information de tous par tous, ŒIL du groupe : appareil de radioscopie décelant les formations microsociologiques, "compteur grégaire" renseignant sur l'énergie inconsciente... Instrument d'analyse, d'interprétation, de critique, d'élaboration collective et de décision, mémoire du groupe aussi : nous avons parlé de CERVEAU du groupe qui donne un sens à ce qui est dit ici. En tant que réunion d'épuration qui draine toutes sortes d'énergies, les récupère ou les élimine, le Conseil était le REIN du groupe, mais cour de justice ou lieu de recours, lieu où se fait la Loi dans le groupe, où l'on parle au nom de la Loi, différemment et efficacement, le Conseil nous apparaissait comme un moyen de langage, créateur de nouveaux dynamismes : CŒUR du groupe."*

Es un luòc de paraula ont lo que parla s'engatja e ont lo mai pichon pòt acarar lo mai grand amb la paraula. Los rituals e los mèstres-mots balhan de sens, una referéncia comuna, e de repèris per çò qu'òm ditz e çò qu'òm fa :

«Lo conselh comença, ditz lo president. Çò que vòl dire qu'òm fa silenci.

Rapelam las leis : Om escota, òm espèra son torn per prene la paraula. Lo qu'enfranh aquestas règlas es declarat «tissós» e encor una sancçion.

Legissèm las decisions del còp passat

Lo secretari (lo regent o un mainatge a partir de la cencha verd clar en escriure) marca los que vòlon parlar dins las diferentas rubricas (informacions, demandas, proposicions, criticas, felicitacions, ponches especials), los tissoses e las decisions.

Lo president (lo regent o un mainatge, a partir de la cencha verd clar en comportament) balha la paraula.

Lo secretari va legir las decisions del jorn.

Lo conselh es acabat. »

Es important après lo conselh de prene 2 minutas per far un resson cap a la presidéncia.

De leis garantisson e protegisson los escambis mas es pas un tribunal jos l'agach e la direccion del regent que deu tanben respectar las leis. Per contra, per sa preséncia, pòt assegurar la validitat de las decisions e intervenir en utilizant son «drech de vetò» dins de cases grèus per protegir lo grop e los enfants dins lo grop.

Las leis son çò que fan lo fons de nòstra umanitat, valent a dire los interdits màgers, interdit del murtre, de l'incèst, de la violéncia e del parasitatge : « Om se fa pas mal. Om se trufa pas. Om escota lo que parla. » Fondon las relacions dins la classa e son pas negociablas, al contrari de las règlas que son circonstancialas e contingentas. Organizan lo detalh de las relacions e de las condicions de trabalh e determinan « çò que se fa e çò que se fa pas » en tal luòc e a tal moment. Per exemple, « Pas mai de dos enfants al talhièr pintrura. Pas de mastegon en classa...»

1 OURY F. & VASQUEZ A., *De la classe coopérative à la pédagogie institutionnelle*, Paris, MASPÉRO. 1978.

2. Lo tèxte liure, la causida de tèxte e la mesa al punt del tèxte.

Patrici Baccou

1- Lo tèxte liure :

Lo tèxte liure es mai que tot un esplech de paraula per l'enfant

Parlar de tèxte liure es parlar d'escritura.

Dins la vida vidanta, escrivèm per de que avèm quicòm de « dire » a un autre, qu'es pas aquí.

A l'escòla es pas totjorn aquò.

Quand i èri, a l'escòla, e sovent encara me sembla, caliá aprene a escriure avant de poder escriure « per de verai » : es la redaccion.

Endacòm mai, es çò meteís :

- L'aprendissatge de las lengas : aprenèm los vèrbs irregulars o las declinasons avant de s'escampar a comunicar dins la lenga.
- En matematicas : aprenèm las operacions sens se'n servir dins la realitat.

Lo tèxte liure, es lo contrari de la redaccion : los mainatges escrivon d'en primièr, e aital aprenon a escriure.

Amb lo tèxte liure, associat al jornal de classa, e tanben la correspondéncia, tornam trapar lo sens de l'escrich : la comunicacion.

Escriví de lectura (pels autres) legissi d'escritura (dels autres)

Perqué escriure?

Per èsser causit e aver son tèxte dins lo jornal. Es çò que noirirà la pompa a escriure. Aquí plan segur, cal ajudar los que sabon o pòdon pas escriure (e lo blocatge o l'inibicion pòt venir de luènh...) Me petaci mas pòdon dictar, contar, dessenhlar, modelar, mostrar, mormolhejar...

Aquí coneissi pas de recepta magica : la classa cooperativa, las institucions, lo temps pòdon menar un desblocatge, se la classa mena de securitat e « balha de tiratge » (cf. Célestin Freinet, "Donner du tirage" dins *Les Dits de Matthieu*, edicions Delachaux et Niestlé, 1978)

- una causida regulara
- un moment « escrivi » dins lo planejament
- lo màstre atentiu a son « atomium » : d'autres luòcs de paraula : lo Qué de nòu ?, la boita de questions, la correspondéncia, d'enquèstas. « Tè, veses, aquò lo poiàas escriure... »

A la gròssa, se la classa es un mitan viu, dobèrt sus l'endefòra, se s'i passa de causas, lo dròlle escriurà.

Los tèxtes se pòdon escriure al moment escrivi, mas pas sonque: pas de «tèxte liure obligatòri !»

Al moment escrivi, çò obligatòri, es d'escriure, pas d'escriure un tèxte.

Se pòt recopiar quicòm, far un exercici... o escriure un tèxte.

Mas lo tèxte se pòt tanben escriure a un autre moment: en TI, quand lo trabalh donat es acabat, amai a la recre, o a l'ostal (a condicion d'escriure sol)

Pas de tèxte liure sens causida, es çò que balha de sens a l'escritura, que fa nàisser e entreten lo desir d'escriure, que « tira cap amont »

2- La causida de tèxt

D'en primièr, es una causida, es a dire que causirem a cada sesilha un sol tèxt. Vòl dire que i aurà de decepcion dins l'aire, es un moment plan interessant per trabalhar la frustracion(dels mainatges plan segur, mas tanben del regent o de la regenta)

Pasmens, aquò pren de sens e de chuc sonque se lo regent sonha plan la securitat.

Se vòli que los enfants escrigan e vengan legir davant los autres, soi mòrt e fòl pel respècte de las leis d'aqueste luòc de paraula :

- se trufam pas (e un sorire o un agach pòdon èsser pièges qu'una insulta)
- çò que se ditz aquí sortís pas d'aquí
- escoti lo que parla, demandí la paraula.

Sens tot aquò, lo cagaròl dintra sas banetas, e l'enfant, e mai escriga de quilomètres de tèxts, es pas caluc, e vendrà pas los presentar.

Cossí se passa ?

Un president (al mens verd de comportament).

Un secretari que dessenha al tablèu dins de casas un dessenh per cada « istòria ».

E mai amb de CM, fau dessenhar : aital focaliza l'interès sus lo tèxt (l'istòria) e pas sus l'autor.

Cadun passa a son torn, legís lo tèxt, a costat del president.

L'escotam. A la fin la classa li pausa de questions :lo president me fa parlar en darrìer.

Me balhi una exigéncia : dire quicòm a prepaus de cada tèxt. Es un moment de disponibilitat e de vigiléncia. Dormissi pas. S'agís d'aculhir aquí l'enfant a través de sa paraula, e tot fa ventre : çò que sabi de sas dificultats, de sos problèmas o de sos blocatges.

De còps saludi lo coratge : «ne cal per se levar e venir legir davant los autres quicòm qu'as escrich.»

I vai : « aquí, as trapat lo mot que caliá ». O alara : « me sembla que te sès pas tròp quichat »

Cap als autres, fau de desinfeccion : « se'n chautam s'a mal legit, li diretz en presentacion de lectura. Son istòria, l'avètz escotada ? Avètz quicòm per li dire ? »

Las reaccions apuèi los tèxtes, la musica que fan, es la pastiera d'ont levarà la qualitat de las reaccions dins los següents. Es quicòm que se bastís, amb de respècte e d'exigéncia.

A la fin, lo secretari rapèla cada istòria sens mençonar lo nom d'autor

Puèi votam : ne causirem pas qu'un de tèxt.

En debuta d'an, insistissi ; se vòta per un tèxt digne de nòstre jornal, pas per un amic, mas se deu viure e rapelar sovent : es pas aisit de desbrembar lo collèga e de pensar de donar sa votz per un tèxt de pichon, es un afar de grand en comportament.

3-La mesa al ponch

Entre nautres, se podèm dire mai o mens tot çò que volèm. Mas per l'estampar dins lo jornal de la classa, devèm seguir de règlas :

-de gramatica

-socialas (e Freinet l'experimentèt amb totes los problèmas qu'aguèt apuèi un tèxt qu'aviá daissat paréisser e que parlava d'un sòmi a prepaus de la mòrt del cònsol.)

La mesa al ponch del tèxt, fin finala, es una vertadièra activitat d'OPL (observacion pensada de la lenga (ORL en francés))

Mas çò qu'a mon vejaire càmbia tot, es qu'es pas per pas res : es per de verai...

Es un trabalh vertadièr de socializacion de la paraula de l'enfant.

Se fa en dos temps :

-netitge del tèxt : ortografia, sintaxi

-mesa en forma, melhoraments.

Pausam de question a l'autor que demòra mèstre dels cambiaments prepausats .

Soi garant del fach de pas despoderar lo tèxt a l'autor.

La mesa al ponch se fa per colors : balhi primièr la paraula a las colors mai pichonas.

S'es modificat, signam: autor (prenom, nom) e la classa.

Quand lo tèxt es mes al ponch, se vòta lo fuòc verd: e se la mesa al ponch se pòt de còps far en còla, o en mitat de classa, lo fuòc verd, el, demanda que totes i sián..

Es lo moment onte la classa reconneis simbolicament lo tèxt coma seu.

Serà picat o estampat per èsser dins lo jornal.

Servirà tanben de supòrt pels exercicis a prepaus de la frasa-clau en lectura, o pel trabalh de lenga.

E rapèli sovent: « gràcias a, aprenèm a legir (o per las grandas classas, a far de gramatica).

E los que presentan pas jamai?

Lo biais es d'en primièr d'ensajar de saupre perqué, e segon lo cas de li balhar enveja de presentar.

Se'n pòt parlar en acamp de cap de còla, ne parlar amb el, li pausar la question, l'ajudar, o ne parlar dins un grop pedagogic.

E los que son totjorn causits ?

Aquò se parla en conselh (es lo jornal de la classa, pas lo d'una oligarquia), e prepausatz de solucion: lo qu'es ja causit per aqueste jornal pòt pas èsser causit un autre còp, li caldrà asperar lo jornal que ven. A vos de negociar se pasmens pòt presentar (aital, pel plaser), o pas.

Annèxa 2: Aisinas de trabalh dins la menada del projècte

1. Çò qu'an retengut de la presentacion.

Questions e respònsas

- Qual es lo títol de l'istòria
Ninòta la marmòta (unanimitat amassa).
- Quant i a de personatges?
5/6 discutida: enumeracion:
 - Martin l'ors
 - Bernat lo rat
 - L'esquiròl (an de mal de trapar lo pichon nom → ajudi «Cris...») Cristòl
 - Octavia la cèrvia
 - Lo furet cossi s'apela? Non es una fura alara «furet» (ajudi: qual del dos es son pichon nom? «Furet»!
1,2,3,4,5 fa 5 vésas! Na! (GB, II, TE e MDT de la còla dels poletons)
Mas non son en cò de Ninòta alara fa 6. (PD,BBG e MR de la còla dels elefants).
- A quina sason se passa l'istòria?
 - 1 → Ivèrn perquè i a de nèu a l'arbre (TE) : 8 son d'accòdi amb el.
 - 2 → Comencèt un diluns de decembre e ara sèm a la davalada. (BBG) sèm abans las vacanças de nadal.: MDT e TT dison de òc.
Mas non : es la formuleta de nadal e nadal es en ivèrn apond (PDG).
Capitam de se metre d'accòdi sus l'ivèrn.
- D'ont podèm dire que venon totes aquelas bèstias?
 - Del bòsc
 - De la forèst
- De que s'aprestan de far a la fin del Kamishibai (del PPA)?
 - Van faire la soca.(II) Perqué? An cantat la formuleta de nadal. (MDT e PDG).
 - Van dubrir los cadeaux (TT) van dubrir los presents? E ben oui de la soca (ML)!
 - Van manjar! (GB) Sabètz cossi se ditz lo repais del ser de nadal? Ø respònsas.
Lo ressopet.

2. Tablèu de recuèlh de donadas.

Recuèlh de donadas en sesilha 6

enfants	Luòc		Bèstia 1		Bèstia 2		Bèstia 3		present		sason	
			«raça»	p.nom	«raça»	p.nom	«raça»	p.nom	1	2		
- enfant1 MDT	General Terrièr	Precision coisina de Ninòta	«raça» Eniç		«raça» Conilh		«raça» Rainal	Rafaël	Pinhas	Pastenaga	Ivèrn ! (de notar que foguèt ja plan negociat en sesilha 5)	Precision fa frèg
- enfant 2 PDG	Dins la forèst	l'ostal de Ninòta la marmòta	Esquiòl	Pòl	Mirga		Conilh	Anna	pastisson	chocolat		
- enfant3 OI	Sa maison	De la marmotte de Ninòta la marmòta	Ecureuil		Papillon Chòt		Parpalhòl	Pòl	bûche au chocolat	bonbons		
- enfant4 II	Dins una meson	Ø	Eniça Mingueta	Iris Mimi	Conilh	Père	Caval	Apache	fruchas			
- enfant5 TTT	Ø	Ø							pain d'épice	bonbons		
- enfant6 BGB	En cò de Ninòta la marmòta	a la taula assetats sus de cadieras a la cheminée	Chòt	pierròt	Vèspa		Rainal		Mel	pasta de fruchas		
- enfant7 GB	Dins la foèst		Elefant		Abelha	Maya	Lop		mouton	mandarina		
- enfant8 MC	A la maison	de chez lui	Giraphe		Ors		Renard	Bernard	gâteau	orange		i a de nèu a l'arbre
- enfant9 TE	Ostal de Ninòta	a costat du feu	tout le monde		Lop		Conilh	Pierre	pomas	banana		
- enfant1 LI	A la maison	Ø	licorne	Lai	Escargot	Aròl			tarte	noix		
- enfant11 ML	Ø	Ø	çeval		Lop		Renard		fruchas			
- enfant12 MR	Chez Ninòta	a sa taula	sanglier		Cagaròl		Papagai	Coco	formatge	çocolat còca al chocolat		

3. Las causidas per la bastison de l'istòria

7. → Sesilha 7: Las causidas definitivas (grop tot) ¶

Es un temps de discutida: tornar sus las proposicions, gardar las que son pertinentes e votar per caduna. Ne gardar las qu'an lo mai de vòts per la despartir dins las còlas a la sesilha seguenta. ¶

1) **Lo luòc:** Dins lo «terrier» (la tuta) de la forèst qu'es l'ostal de Ninòta la Marmòta ¶

2) **Las bèstias:** 11 bèstias retengudas possibles (pels enfants), gardarem los 6 primièrs (2 per imatges). ¶

- - Chòt (amb la chòta) = 9 vòts ¶
- - Conilh = 10 vòts ¶
- - Cagaròl = 9 vòts ¶
- - Rainal = 12 vòts ¶
- - Lop = 9 vòts (tant coma abelha e singlar → discutida ++)

cf nòtas dels prepaus dels enfants. ¶

3) **Los presents, la mangiscla:** ¶

- → - Las pinhas pels pinhons = 9 ¶
- → - Pastenagas = 8 ¶
- → - Soca sucrada = 9 ¶
- → - Patissons = 9 (còcas, sablats de nadal, pan d'espècis) ¶
- → - Mèl (daurat) = 10 ¶
- → - Amètlas = 8 ¶
- → - Fruchas (pomas, bananas, iranges, mandarinas) = 10 ¶
- → - Pasta de fruchas = 8 ¶
- Chocolat (→ vengut mendicants aprèp lectura d'un conte) = 10 ¶

8. sesilha 8: despartir las causidas dins las còlas ¶

Causida de doas bèstias e lors presents per cada còla ¶

Còla ¶	Bèstia 1 ¶	Bèstia 2 ¶	Presents (13) ¶
Còla 1 «Elefants» ¶	¶ Sénher chòt ¶ ¶	Dòna chòta ¶	Mendicants ¶ ¶ (4) fruchas frescas ¶
Còla 2 «Poletons» ¶	¶ Rainal ¶ ¶	¶ Abelha (Mirelha) ¶	Mèl daurat ¶ ¶ Banasta amb sablats de nadal, pan d'espècia, soca sucrada ¶
Còla 3 «Girafas» ¶	¶ Conilh (Pèire) ¶ ¶	Cagaròl (Aròld) ¶	Pastenaga(s) ¶ Boita de pasta de fruchas

- An ja de fruchas secas (Cristòl esquiròl benlèu d'avelanas e pinhas) e de nogat (Martir l'ors). ¶

- Tornam contar los dessèrts per verificar se n'avèm 13: 5 pel grop 1, 4 pel grop 2, 2 pel grop 3 mai los 2 ja dins la debuta del PPA fa plan. ¶

4. Espelisson dels tèxtes

9. Sesilha 9: debuta d'escritura per cada còla ¶

• → Còla 1: ¶

Proposicions de la còla ¶	Tèxte ¶
-ils toquent a la pòrta per dintrar. ¶ -es la pòrta de Ninòta la marmòta ¶ -Non es al terrièr de Ninòta la marmòta ¶ -bon jorn los amics dit Ninòta la marmòta ¶ -dintrat e cal dire los presents ¶ -Es les mendicants al chocolat ¶ -E tanben las pomas e las bananas et les oranges ¶ -Mais c'est les fruchas ça. ¶ -Mais comment ils les portent los presents? ¶ -I e chòt e la chòta i zon pas de nom e pas de bras. ¶ -Dins una banasta ¶ -Dins una saca ¶	Sénher chòt e dòna chòta truquèron a la pòrta de Ninòta la Marmòta per dintrar. ¶ ¶ Ninòta dubriguèt la pòrta del terrièr e los saludèt: bonjorn los amics. ¶ ¶ Puèi lor demandèt: de qu'avètz portat dins vòstra polida saqueta de tela? ¶ ¶ -Portam de mendicants qu'avèm fargat e de fruchas frescas: de pomas, de bananas, d'iranges e de clementinas. ¶

• → Còla 2: ¶

Proposicions de la còla ¶	Tèxte mes en forma ¶
Bonjorn Ninòta la Marmòta, bonjorn Mirelha e lo rainal. ¶ Mas non son dins la forèst, son pas a l'ostal du terrièr. ¶ On a fait les patissons de nadal. ¶ Lo rainal e l'abelha son copins alors. ¶ Mais c'est lo rainal que pòrta los patissons ¶ Il a mis le panier sur son dos. ¶ On dit la banasta ¶ Es granda la banasta ¶ a pas de nom lo rainal ¶ Mirelha l'abelha dona de mel daurat ¶	Lo rainal e sa copineta Mirelha l'abelha, èran a caminar dins la forèst cap a la tuta de la Ninòta la Marmòta. ¶ ¶ E de que portavan al repais de nadal en cò de Ninòta la Marmòta? ¶ ¶ Lo rainal aviá acrocat sus son esquina una banasta bèla cargada de mantun dessèrts. ¶ ¶ Que lo rainal es un pauc pastissier e aviá fargat sablats de nadal, pan d'espècias e una soca sucrada. ¶ ¶ La Mirelha aviá balhat de bon mèl daurat per aprestar los pastisson e ne portava un encara per tastar. ¶

• Còla 3 :

Prepausicions de la còla	Tèxte mes en forma
Il faut tindar a la pòrta de Nimòta la Marmòta. Es una campana per tindar Ninòta obra la pòrta e ditz bonjorn Aròld e Pèire. Fa freg defòra, i a la nèu Punta lo nas a la pòrta Pèire conilh a sa saca à dos de l'esquina Lo conilha portat la pastenaga de lo jardin il a cuilli les pastenagas C'est los presents dins la sca de lo conilh lo cagarò a son ostal sur l'esquina Faut demandar ce qu'an portat Es lo cagarò qu'a fait las pastas de fuchas avec lo sucre	D'aquel temps, los amics dins l'ostal de Ninòta la Marmòta ausiguèron tindar una campana. Ninòta coriguèt dubrir la pòrta que fasiá freg defòra. E qual te vegèt? Éran Aròld cagaròl e Pèire conilh que puntavan lo nas a la pòrta. Los copins qu'èran dedins de demandar: De qu'avètz portat per partejar en cò de Ninòta la Marmòta? Lo Pèire conilh sortiguèt de sa saca d'esquina la boita empenada de pastas de fruchas del cagaròl e un manat de pastenagas frescas culhidas dins son òrt

5. La plaça als artistes.

Trabalh suls fons

Pintura de las bèstias

6. Debanament d'una causida.

1. → Dessins presentats su una taula	2. → Distribucion dels objectes marcaires	3. → Votacion de cada enfant per grop de banc	4. → Contatge dels marcaire per trapar l'elegit
			

7. Las bèstias.

8. Los fons.

9. Exemple de mesa en plaça.

Annèxa 3: Las produccions e supòrts

1. Lo torn d'occitània de la claveta mirgalhada.

2. Cadelet detectiu (supòrt).

Il·lustracion del kamishibai
 Cadelet detectiu, Projecte Pedagògic Acadèmic 2018-2019-

3. Al país de Ninòta la marmòta (supòrt).

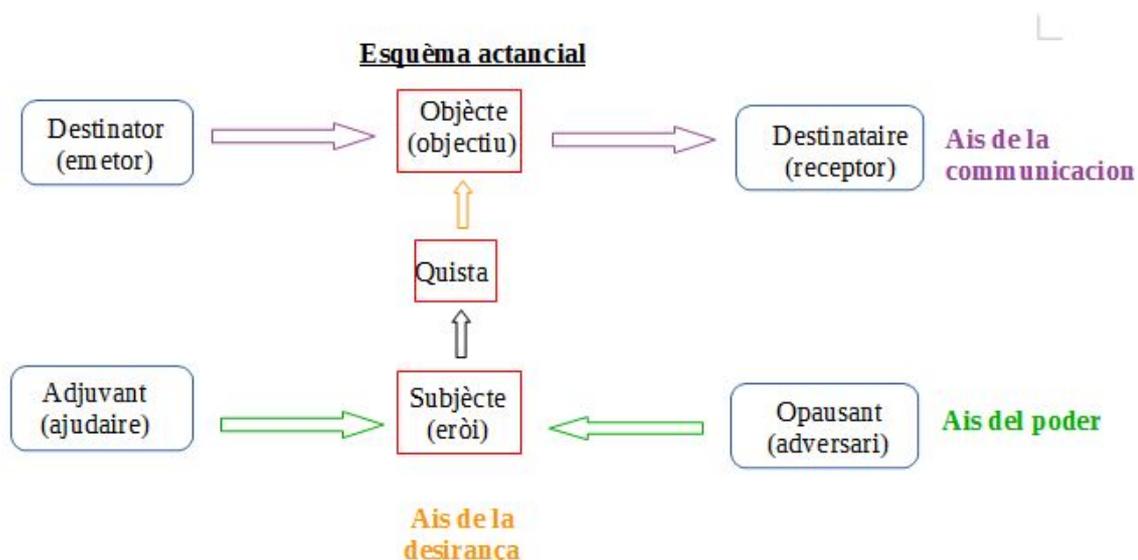

4. Al país de Ninòta la marmòta: produccion de MS-GS.

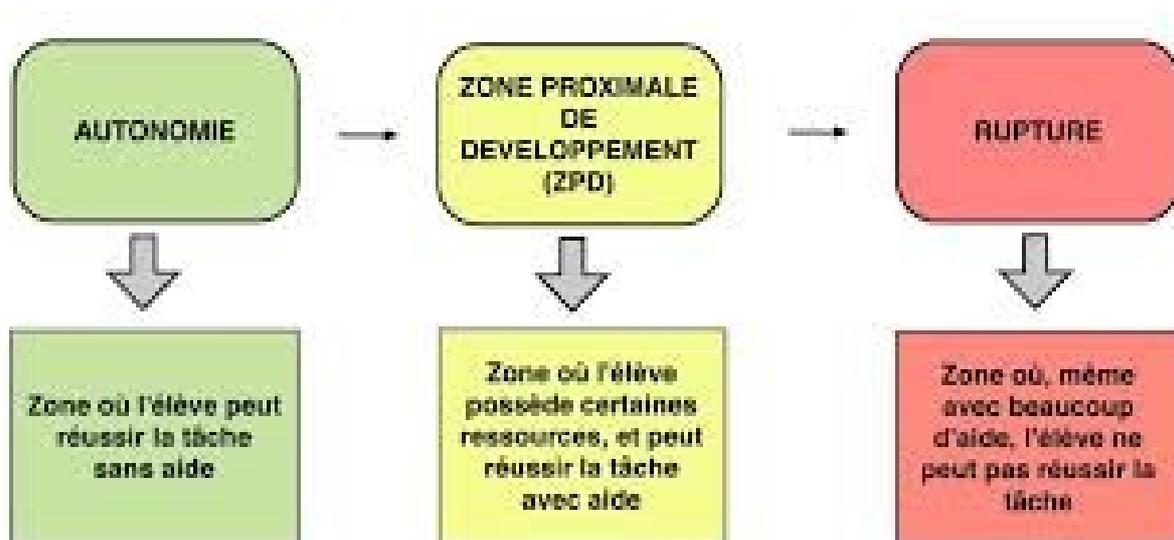

Annèxa 4: Los concèptes

1. Document 1: l'esquèma actancial.

2. Document 2: La ZPD.

AIDE - VERBALE, GESTUELLE, DEMONSTRATION, AIDE CONJOINTE...

Sorga: <https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn>

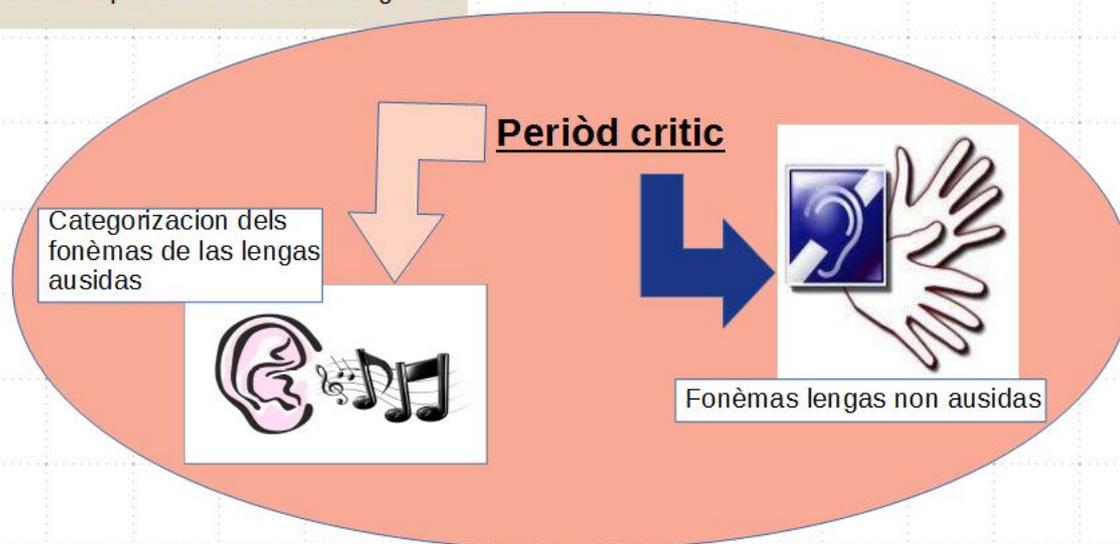
%3AANd9GcRIY7_Ph05XSlsKH15eEZR4RydR3z3xMLVtk6Gm2s3-IFSScZb&usqp=CAU

3. En parlar de contrastivitat

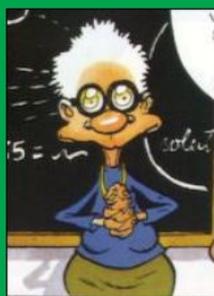
L'audicion

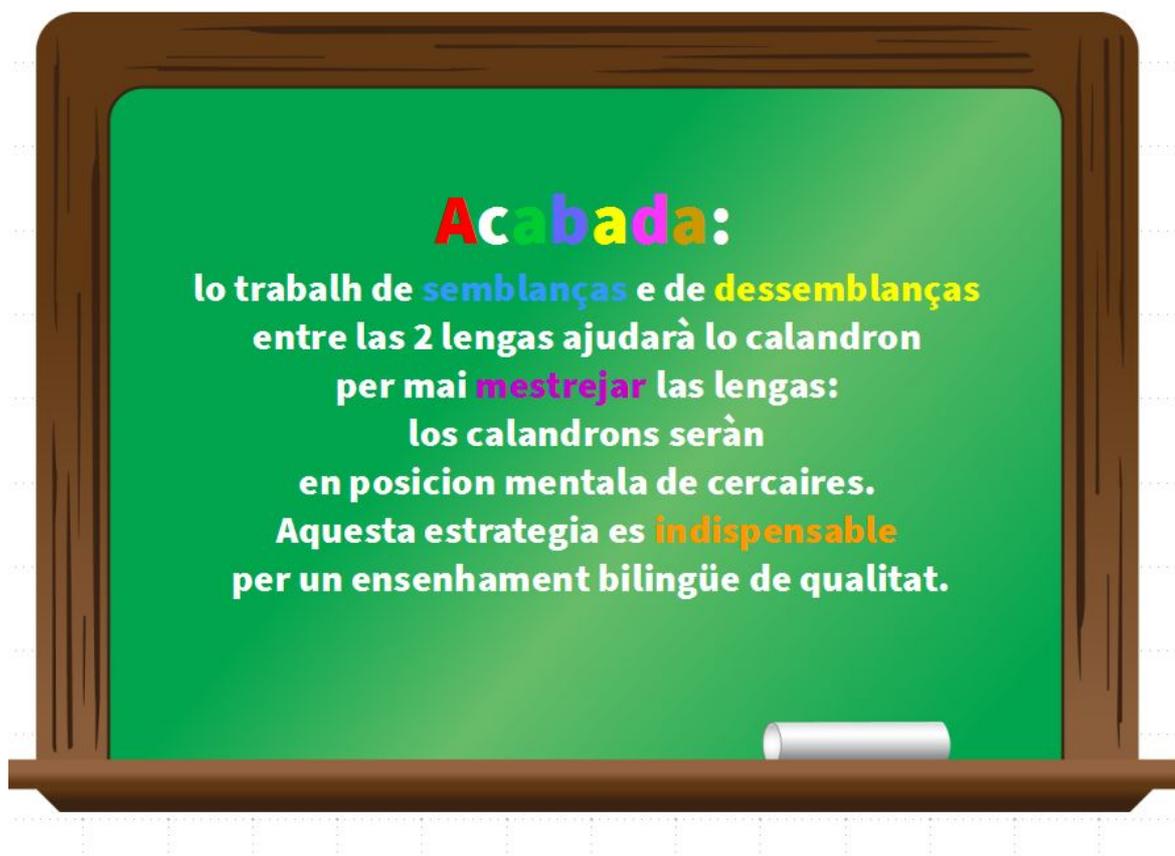
Es una capacitat naturala a categorizar

La contrastivitat es bèla a l'aurelha: cal respectar la fonetica occitana amb l'accent tonic que càmbia (es diferent en francés ont i a pas que l'accent sus la sillaba finala).

Aquò es nòstra responsabilitat de regents: de far viure la contrastivitat musicala de la lenga occitana.

Sorga: dorsièr contrastivitat_cs_mpe_2018

Resumit:

Aquel memòri, intitolat : « Lo Kamishibai, una aisina pedagogica de creacion collectiva al servici de la transmission d'una cultura comuna e patrimoniala » comença per una primièra partida, « l'apròchi del *kamishibai* » descopada en 4 capítols. Lo primièr desvelopa un istoric rapide de l'aisina *kamishibai*, dempuèi son origina al Japon qu'es datada del sègle VII. Lo segon traca mai de sa descripcion fisica puèi de sas especificitats que sonam sos 4 pilars en resson als 4 L (luòc, lei, limite, lengatge) de la pedagogia institucionala qu'utilizam dins las nòstras classas cooperativas. Per contunhar amb lo tresen que fa estat de l'espandiment del *kamishibai* dins lo mond e del biais qu'es utilizat. Lo quatren e darrièr capítol es lo miralh de las resultas de l'enquèsta que menèri l'an passat «Demest las aisinats, lo *kamishibai*» e qu'afortiguèt las suposicions de partença de ma soscadissa e m'ajudèt a endralhar mas cèrcas.

Dins una segonda partida presenti mai mas experiéncias de classa sus tres annadas de projectes dedicats al *kamishibai* en partir de l'encastre oficial dels programas dins lo capítol 1, puèi de las produccion dels enfants dins lo segond capítol en passar per l'organizacion e las tecnicas institucionalas pel capítol 3 e n'acabar amb lo latz cultural al quatren capítol.

La tresena partida, lo *kamishibai*, un lengatge o d'unes lengatges meses e òbra, clava mon trabalh en començar per lo balanç entre protocòl e creacion liura dins lo primièr capítol, per èsser seguit de la riquesa dels lengatges utilizats despartit en 4 dimensions qu'en realitat son entremescladas dins lo trabalh. E de se clavar sus la lenga cap al plurilingüisme amb familhas de lenga, musicas de lenga a Calandreta e los concorses plurilingües que ne son una de las duberturas possiblas que pensi ademai ensajar l'an venent per « tornar balhar de tiratge⁶⁰ » a mon grop classa.

Títol de l'illustracion de la paginde cubèrta: <https://enfantilingue.com/butai/butai-bois-volets-triangle/>

60 Dins Dins Calandreta 30 ans de creacions pedagogicas, coll. Edicions La poesia, 2009, Donem de tiratge, C.Freinet, p338.